

باسکیک لہ بارہ

بینی
خوای بدر زومدن

لە دنیای دواڕێژدا

به تۆرۈك كۆيۈنلەردە يېڭىلىق ئىشلىتىش

çiling ne newsları olan bu site de

ئىشلىتىش بىلەن بىزنىڭ ئورنىمىزغا كىلىڭىز

عمل باپىر/ AliBapir

پاڭلىق باپىر/ ھەمكارلىق قىلىش ئورنى باپىر

archive.org/details/@alibapir

عمل باپىر/ AliBapir

AliBapir

www.alibapir.net

www.alibapir.com

ئىشلىتىش

پاڭلىق باپىر/ ھەمكارلىق قىلىش ئورنى باپىر

پاڭلىق باپىر/ ھەمكارلىق قىلىش ئورنى باپىر

پاڭلىق باپىر/ ھەمكارلىق قىلىش ئورنى باپىر

Alibapir

www.alibapir.net

English - عربي - گۆزىتى

Alibapir

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

Alibapir

Alibapir

باسيڭ له باره

بينرانی خواى بهرزو مهزن

له دنيا و دوا پوژدا

www.alibapir.com

بلاوکردنه وهی
نوسینگهی تهفسیر بۇ بلاوکردنه وهو راگه یاندن

خەت
نەوزاد کۆیی

بەرگ
زەردەشت کاوانی

نۆره و سالی چاپ
یه کەم ۱۴۳۷ ک - ۲۰۱۶

تیراژ
۲۰۰۰ دانە

باسیڭ له باره ی
بینرانی خوی
به رزو مه زن له
دنیا و دوا پوژدا

عهلی باپیر

له بهرپوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان ژماره ی
سپاردنی (۷۷۷) ی سالی ۲۰۱۵ ی پیدراوه

هموو مافیکي له بهرگرتنه وه و بلاوکردنه وه ی پارێزراوه
Copyright © Tafseer Publishing

نوسینگهی تهفسیر

بۇ بلاوکردنه وهو راگه یاندن
ههولێر - شهقامی دادگا - ژێر هوتیلی شیرین پالاس

f t i /TafseerOffice

+964 750 818 08 66

www.al-tafseer.com

tafseeroffice@yahoo.com

www.alibapir.com

باسک له باره ی

پنیرانی خوا ی به رزو مه زنه وه،

له دنیا و دوا روژدا

له نړۍ ګوټه/په پښتانه کې له مکتبګرین
AliBapir/عالي بابير
دین مکتب یر دویق الترحیل الترحیل

AliBapir/عالي بابير

archive.rng/details/@alibapir

AliBapir/عالي بابير

www.alibapir.net
English - عربي - گوردی

AliBapir/عالي بابير

AliBapir/عالي بابير

www.alibapir.com

﴿وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ﴾ ﴿٢٣﴾ القيامة

www.alibapir.com⁽⁹⁾

پښک شې

به هەر کەسيڭ که ههولدهدات خواناسيی و ئيمانە کهی
هيڼدهی پتهوو قوول بى، له دنيا دا بهردهوام به چاوی
عهقل و دل، خواي بهرزو بى ويڼه بيڼى و، به جورىک
خوا بپهرستى، وهک تييه وه رامىڼى.

The banner is divided into several sections with a central portrait of a man in a turban. Above the portrait, it says "د نړۍ فرهنگي ميراثي سمبلان" and "Only through our social media". Below the portrait, it says "www.alibapir.net" and "پښتو - عربي - انگريزي". To the left of the portrait, there is a Facebook link "AliBapir" and an archive link "archive.org/details/@alibapir". To the right, there is a YouTube link "AliBapir" and a section for "د نړۍ فرهنگي ميراثي سمبلان" with QR codes for Google+, Apple Store, and other platforms. The bottom of the banner features a row of QR codes and social media icons for Twitter, Instagram, and Telegram.

پيشکي

الْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ، وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ (١٠٢)

آل عمران ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجَدَّ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي فَسَّأَلَكُمْ بِهِ، وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ (١) النساء، ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ (٧٠) يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ (٧١) الأحزاب.

أَمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ أَصَدَّقَ الْحَدِيثِ كَلَامُ اللَّهِ وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٍ، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَالَّةٌ، وَكُلُّ ضَالَّةٍ فِي النَّارِ^(١).

(١) نه وه پټی ده گوتړی: (خطبة الحاجة) که پیغه مېهر صلی الله علیه وسلم هاوه لانی بهر پټی فیرده کرد پيش هر قسه به کی گرنگ بیلین، وهک وتاری جومعه و داخوازیی کردن (خطبة) و .. هتد، وه نعم وتاره هر کام له: الترمذي: (١١٠٥)، والنسائي: (١١٠٤)، وابن ماجه: (١٨٩٢) وأحمد: (٣٧٢٠)، وطبراني: (٢٤١٤) هیتاویانه و (مسلم) یش به شیکي هیتاوه.

خوينهري بهرپزو خوښهويست !

نهم بهرهمه مې بهردهستت بابهتيكي زور گرنكو ههستييار دهتويژيټهوه، كه
بريتيه له : ﴿ بينراني خواي بهرزو مهزن له دنياو دواړوژدا ﴾، كه هر له دير
زهمانهوه نهو بابهته مشته و مړيكي زوري لهسر بووه، لهنيو زاناياني ئيسلام دا.
شاياني باسيشه نهم باسه يه كيكه له باسه كاني سووړهتي (الانعام) كه بهرگي
پينجه مې : ﴿ ته فسيري قورئاني بهرزو بهرپز ﴾ پيك ديئي، بهلام به باشم زاني
به شيوهي بهرهميكي سهر به خوش چاپو بلاو بكرتهوه، تاكو ناسانتر بگاته
دهستي خوينه راني خوښهويست، چونكه ههمو كهس نهو ته فسيره ي بو
مهيسهر نابي.

هيوادارشم نهم ليكولنهويه مايه ي زياتر بهرچاو روونونهوهي خوينه ران بي
له بواري خواناسين داو، سهره نجام هو كاري زياتر پته و بوونو قوولتربوونهوهي
ئيمانين بي.

۲۵ محرم ۱۴۳۷ ك

۶ تشريني دووه مې ۲۰۱۵ ز

ههوليپر

رې خوشگردن

به پښان !

له باره ي بينينى خواي بهرزو بې وینه وه، له نيوان زانايان دا مشتمو مړو
راجيايي زور هه بووه و هه يه .

چ له دنيا دا له لايه ن پيغه مبهري خواوه صلى الله عليه وسلم له شهوي
ميعراج دا .

وه چ له قيامت دا، له به هشت، له لايه ن پرواد ارانوه .

وه چ له خهون دا له دنيا دا .

نجا ئيمه خوا پشتيوان بې، له هه شت (۸) خالان دا، نهو بابيه ته
ده توپږينه وه، که نه مانه ناوونيشانه کانيان:

۱/ بډچي له دنيا دا خوا ﷺ نايينين ؟

۲/ پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم له باره ي ديتنى خواوه، له شهوي
ميعراج دا، چي فهرمووه ؟

۳/ ثايا پيغه مبهري خوا (موحه ممد) صلى الله عليه وسلم له شهوي ميعراج
دا، خواي بهرزو مهزنى ديوه، يان نا ؟!

۴/ يه كده نكيي زانايان له سهر نه بينراني خوا، به چاوى سهر، له دنيا دا .

۵/ زانايان يه كده نكن له سهر بينينى خواي په روه ردگار، له پوژي دوايي دا .

۶/ به لگه كاني سه لماندني بينينى خوا له دواړوژدا، له لايه ن نه هلي به هه شته وه .

۷/ نهو زانايانه ي ديكه كه ده لئڼ: خوا ﷺ نايينري، به لگه يان چييه ؟

۸/ ثايا ده گونجى خوا ﷺ له خهوندا بينيرى ؟

په کښم

بۆچی له دنيا دا خوا ﷻ نايينين ؟

وه لآمه كهي نه وه يه:

كه خوا ئيمه ي له م سهر زه وييه داناوه بۆ تاقير كړنه وه، ئنجا نه گهر خواي پهره ردگار مان هه ميشه له بهر چاو بووايه، چو تاقير كړنه وه ده بوو؟ بزيهش يه كه مين وه سفي ئيمانداران، كه له سهره تاي سووړه تي (البقرة) دا خواي بهرز ئيمانداراني پاريزكاري پي وه سف ده كات، نه وه يه كه ئيمانيان به نايار هه يه، وه

ده فهرموي: ﴿ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

وَيُؤْمِنُونَ الصَّلَاةَ وَيَمَارِقْنَهُمْ يُفْقُونَ ﴿٣﴾﴾ به ئي، بروداران، خوا نايار (غيب) هو ئيمانيان پييه تي، به هه شت ناياره و، ئيمانيان پييه تي، دوزه خ ناياره و، ئيمانيان پييه تي، قيامت ناياره و، ئيمانيان پييه تي، فريشته كان نايارن و، ئيمانيان پيانه، جند په نهانو، ئيمانيان پييه تي، وه حي هاتن بۆ پيغه مبه ران په نهانو، ئيمانيان پييه تي، هه مووي ده گريته وه!

که واته: حیکمه تی نه بینراویی خوا ﷺ له لایه ن مړوځه وه، وه که کتیبی:
(خوا ناسی، نابین، ایمان) دا به ته فصل باسمرکدوه، نهویه که خوا نینسانی
دناوه تا قییکاته وه، وه که ده فرموی: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَنْتُمْ
اَحْسَنُ عَمَلًا﴾ ﴿٢﴾ الملك، واته: نهو که سهی که ژيان و مهرگی گپړاون، تا کو
تا قیتان بکاته وه.

نجا مړوځ چون تا قی ده کړیته وه، نه گهر خوی په روه ردگار بینی، فریشته
بینی و، نیو بهه شت و دوزه بینی و، هه موو شتیک بینی، نهو
تا قی کړدنه وهیه چون ده بی؟

به لئ نینسان له بهر نه وهی که خوی کار به جی له سر زهوی دایناوه، که
تا قییکاته وه، بویه خوی لی په نهان کړدوه و نابینی، وه ده بی به چاوی
عه قل پیبینی، خوا نینسانی و دروست کړدوه، که چاوی توانای نه وهی نه بی،
نه که خوا بینی، به لکو زور له دروست کړاوه کانیش بینی، وه که دواپی باسی
ده که م، بویه نینسان نه وهی له توانا دایه، تهحه مولی بینینی خوی بهرزو مهزن
بکات، به لکو تهحه مولی بینینی هندی له دروست کړاوه کانیش ناکات، نهو
هسته وه رانهی که هه مانن، خوی زاناو توانا به زوری باسی سیانیا ن ده کات،
نه وانیش: بیستن، بیتین، عه قل، وه که ده فرموی: ﴿اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُولٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُوْلًا﴾ ﴿٣٦﴾ الإسراء، واته: بیگومان بیستن و
بینین و عه قل، هه کامیک له وانه لیان ده پرسریتته وه.

با تهماشاي هيزي بيستو بينينو عقلی خو مان بکهن:

۱/ **بيستو گوئ:** زانايان دهلین: گوئی نينسان دهتوانی له (۲۰) له رينهوه (ذبذبة) تاكو (۲۰,۰۰۰) له رينهوه بيستې، واته: له (۲۰) كه متر نايستې، وه له (۲۰,۰۰۰) هه زاريش زياتر نايستې، واته: دهنگيك له (۲۰) له رينهوه ي (ذبذبة) كه متر، يان له (۲۰,۰۰۰) له رينهوه ي زياترې هه بي، نايستې، ثايا حيكه تي نموه چيه؟ تهماشا بکهن! هر كوټه نداميك له جهسته ي نينساندا هديه (دل، سييه كان، گه دهو ريخو له كان، ميشك، جگر، په نكرياس، گورچيله كان) هه موويان دهنگيان هيه، كه نيش ده كهن، به لام ثايا نيمه دهنگيان ده بيستې؟! نه خير، چونكه نه گهر نمو دهنگانه مان هه موو بيستبايه، نيسرا حه تمان نه ده كرد، بوچي دهنگيان نايستې؟ چونكه له (۲۰) له رينهوه كه مترن، هه روه ها دهنگي زور گه ورهش، كه له (۲۰,۰۰۰) له رينهوه زياتر بي، هه ر نايبيستې.

۲/ **بينين وچاو:** دياره زور شتي ورد هيه، كه نيمه نايبينن بو وينه: گهرديله نموه هيچ، بگره گهرديش نايبينن، {گهرديله واته: (ذرة)، گهردي ياني (جزئي)}^(۱) به لكو له وهش گه وره تر نايبينن، نيمه، نهك خانه (خلية)، بگره شانه (نسيج)ش نايبينن، ياني خانه ش كه له مليونان گهرديو گهرديله پيكدې، نموهش نايبينن، به لام دهتوانين به ميكرو سكوب (گه وره كهر) بيبينن، كه واته: شتي زور ورد نايبينن، وه شتي زور دووريش نايبينن.

(۱) گهردي: (جزئي) له كومنه له گهرديله يهك پيكه اته، وهك چون شانه (نسيج) له چند خانه (خلية) يهك پيكدې، به نينگليزي گهردي - جزئي: {Molecul} مولكولي پيده گوتې.

وه تيشكه كانش ههنديكيان نابيين، بو وينه: تيشكي ژير سوورو سهروو
وه نهوشه يي نابيين، وه هيږي موگناتيسي نابيين، وه هيږي كيڅكردن
نابيين، وه رپووح نابيين، بگره نو قسانه ي من ئيسا بو ئيوه يان ده كه م و
ده گنه گويي هه مووتان، قسه كان ده بينين؟ نه خير، نجا نهوه هيږي پيسنو،
نهوه ش هيږي ديتن، كه له بهرانه ر ده ركردني ههندي له
دروستكراوه كانشدا، دهسته پاچهن، چ جاي خوا ﷺ !

۳/ عه قل: دياره عه قل و هوشي مروځيش، وه كه ههسته وه ره كان (الحواس)
سنوورداره، بو وينه: عه قل ناتواني ئيستيعابي نه زه لو نه بهد بكات، (نه زه ل)
واته: بئ سهره تا، (نه بهد) واته: بئ كوتا، ناتواني تيان بگات، نه كه هر
نه ونده به لكو عه قل جاري وايه له شتي ديكه ش تيناگات كه له بهر ده ستي
خوشيه تي، با وينه يه كتان بو بينمونه، كه من نهو وينه يه م هم له كتيبى:
(خواناسي، ثاين، ثيمان) و هم له بهرگي دووه مي كتيبى: (ثيمان و عه قیده ي
ئيسلا مي) شدا له باسي به ديهي نه رايه تي خواي په روه ردگاردا هي ناو ته وه :

ده ئين: يه كه م كه س كه ياري شه تره نجى بو دروست كرا، پادشايه كي
هيندي بو، خه فه تي هه به ووه به هوي نه ووه كه كورپكي گيرا بو،
ده پرسى: فهيله سووفيك، شاره زايه ك، ياريه كم بو دروست بكات، تاكو
خومي بئ بخافلينم، نجا نهو كه سه ي كه شه تره نجى دروست كرده، گوتي:
من ياريه كم دروست كرده ناواو ناوايه، پيشاني داو بوي باسكرد.

- پادشا گوتي: نهو ياريه كي زور گرنگه، ئينسان زور به خو يه وه مه شغوول
ده كات، به لام پيم بلئ: به چي پاداشتت بده مونه ؟
- + گوتي: هيچم ناوي، تو پادشاي ولا تي و نهوه خزمه تي كه به جه نابتم كرده.
- گوتي: نه خير، حه مهن ده بي داواي پاداشتيتك بكه ي.

+ گوتی: ټاخر هیچم ناوی.

- گوتی: هر ده بی داوا بکھی.

+ گوتی: ټنجا نه گهر هر زورم لی ده کھی یه ک داوام هه یه.

- گوتی: چییه ؟ "دیاره شه ترېنج (۶۴) خانه یه "

+ گوتی: له خانه ی یه کم دا دهنکه گه نی کم بو دابی، له هی دووهم دا

بیکه به دوو، له هی سییم دا بیکه چوار، له هی چوارهم دا بیکه به

ههشت، له هی پینجهم دا بیکه شازده، له هی شهشم دا بیکه به

(۶۴)، له هی ههولهم دا بیکه به (۱۲۸)، ناوا چند قات بیتوه، ههتا

(۶۴) خانه که ته واد ده بی.

- پادشا گوتی: جا ټوه چ ته کلیفی که له منی ده کھی ؟

+ گوتی: بوچی ؟

- گوتی: ټوه هه مووی ده کاته چند مسته گه نی و ټوه ته کلیفه هیچ نه.

+ کابرا گوتی: جهنابی پادشا عه مباره کانت نه گهر پرېن له گه نم، ټنجا

ټوه ونده گه نمه یان ټیدا نابی.

- گوتی: چوڼ ؟

+ گوتی: ټوه قه لومو کاغز، حیسابی بکه !! راسته به پواله تی عه قل که

ته ماشای ده کھی، ده لی: ده کاته چند مسته گه نی، به لام وهره

ته ماشای بکو حیسابی بکه، هینده سفر ریز دهن، نه گهر سه دانو

ههزاران تن گه نم بی، بهش ناکات !!

که واته: جاری وایه عه قل مه سه لیه کی دیته پیش، بو له خو ی دا جی

ناکریتهوه !

وينه يه کي دیکه: دووړي مانگ له زهوي يهوه (۳۸۴,۵۵۰) کيلومتره،
 واته: تيشک به چرکيهک و (۱/۳) ي چرکيهک ده گاته يمه له مانگوه، نجا
 نيا چ عه قلیک پروا ده کات، نه گهر يیتو پارچه کاغه زيک بينی، نه ستوړي
 (سمک) يه که ي ميلليمه تريک بي، نه گهر (۱۰۰) جار بينووشتي يهوه، به لام هه موو
 جاري دووقات بکړي تهوه، ياني جاري يه کم ده کړي تهوه دوو، جاري دوو ده
 ده کړي تهوه چوار، دوايي ده کړي ته هه شت، ناوا چ هند قات ده بيتهوه، نه گهر
 سه د (۱۰۰) جار بينووشتي يهوه، دري يه که ي به باري نه ستوړي دا،
 ده کاته زياتر دووړي نيوان زهوي و مانگ !

نجا هه چهنده نهوه شتي کي راسته، وهره به وهره قهو قه لام حيسابي
 بکه، به لام عه قل ته صه ووري نهوه ناکاتو، سه رتا له عه قل دا جيی نايته وه.
 که واته: له راستيدا هي زي ديتي نينسانو، هي زي بيستني نينسانو، هي زي
 عه قل نينسان، هه موويان سنووردان، چونکه نه گوي هه موو دهنگيک
 ده بيستي و، نه چاو هه موو شتيک ده بيني و، نه عه قلش ده تواني هه موو
 شتيک له خوي دا به ويته وه و جي بکاته وه: عه قل هه تا نيستاش له (روح)
 تينگه يشته وه نه زانيوه چيه؟!

وه هي زي کيشنده (قوة الجاذبية) که خوا نهوه هه موو بونه ي پي
 به ستوته وه، تيی ناگات.

هي زي موگناتيسي، ته ماشا ده که ي موگناتيسيکت داناوه، هه رچي
 مادده ي ناسنه بولا ي خوي رای ده کيشي، توش هيچ هي زيک نابيني.

که واته: هيکمه تي نه بينراني خوا له لايه ن مروقه وه، له ژياني دنياي دا،
 تاقيرکړنه وديه تي، هوکاره کيشي نهويه که تواناکاني مروقه سنووردانو،
 بايي ده رکړدني راستيه کان ناکه ن.

دووهم

**پيغمبري خوا صلى الله عليه وسلم
له باره ديتنى خواوه**

له شهوى معراج دا ، چى فهرمووه ؟

له باره وه، چهند فهرموده يه كه هه، ئيمه دووايان لى به نمونه
دينينه وه:

فهرموده ي يه كه م : ﴿عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ؟ قَالَ: «نُورٌ أَنَّى أَرَاهُ»﴾^(۱)، واته: نه بوزه پر خواى
لى پازى بى، ده لى: له پيغمبري خوا صلى الله عليه وسلم پرسى:
ايا په روه ردگارى خوتت بينى ؟ نه ویش فهرمووى: پووناكپى بوو،
چونى بپينم ؟

---

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۲۱۴۲۹)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۴۴۲)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (۳۲۸۲) وَقَالَ: حَسَنٌ،
وَأَبْنُ حِبَانَ بِرَقْم: (۵۸).

دياره (نور)، واته: ږووناكیي، به لآم پيگومان ږووناكیيهك، كه خواى پهروهر دگارى پي وهسف بكرى، وهك نهو ږووناكیيه نيه، كه نيټه دهيزانينو دهيبينين، كه دياره ږووناكیي مادديي، جيايه لهو ږووناكیيهي كه خواى بي وينه ي پي وهسف دهكرى، كه بوخوى له

سوږه تي (نور) دا دهفرموي: ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوفٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيُّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارُ نُورٍ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَلَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

شئء عليه (۳۵)، واته: خوا ږووناكیي ناسمانه كانو زهوييه... هه لېته (نور) يلك، كه خواى پي وهسف دهكرى، (نور) يكي تاييه ته به خواى بهرزو مهزنه وه، چونكه سيفه ته كانى خوا، وهك خوان، خواى پهروهر دگارش دهر باره ي خوى فرمويي ته: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ الشورى، واته: هيچ شتيك وهك وينه ي وى نيه، وه نهو بيسهري بينه ره.

دياره نهو بنچينه يه ش هم زاتي و، هم سيفه ته كانيشي ده گريته وه.

فرموده ي دوهم: لهو باره وه: ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي ذَرٍّ: لَوْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ: عَنْ أَيِّ شَيْءٍ كُنْتُ تَسْأَلُهُ؟ قَالَ: كُنْتُ أَسْأَلُهُ هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ؟ قَالَ أَبُو ذَرٍّ: قَدْ سَأَلْتُ، فَقَالَ: «رَأَيْتُ نُورًا»﴾ {أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (٤٦٢)}، واته: عه بدولاي كوري

شقيق (كه يه كيځكه له زاناياني تابيعيين، واته: نهو جيله ي كه له دواي هاوه لانهوه هاتون)، به نهو زهري خوا لپي پازي بي، گوت: نه گهر پيغه مبهري خوام صلي الله عليه وسلم بينيبايه، پرسيارم لي ده كرد. نه بو زهري گوتي: له باره ي چييه وه ليت ده پرسی ؟ گوتي: له باره وه ليتم ده پرسی كه: ثايا په روه ردگاري خوت بينيوه ؟ نه بو زهريش گوتي: من له باره وه ليتم پرسی ؟ فهرمووي: پرووناكييم بيني.

له فهرمووده كې پيشي دا فهرمووي: {نُورٌ اَنَّى اَرَاهُ} خوا پرووناكييه، چوني بينم! دياره مبهست پي شهوي معراج، چونكه هيچ زانايه ك له تابيعيين باسي نهوي نه كرده، كه پيغه مبهري صلي الله عليه وسلم له سهر زهوي خواي په روه ردگاري بينيبي، هه موويان باسي شهوي (الإِسْرَاءُ والمِعْرَاج) شه ورځي و بهر زبون نه وه، ده كهن.

ثيمام نهو ويي له باره وه كه پيغه مبهري خوا صلي الله عليه وسلم خواي په روه ردگاري به چاوي سهر بينيوه، له شهوي شه ورځي دا، له شهرحي (صحيح مسلم) دا دواي چند قسيه ك ده لي: (فَالْحَاصِلُ أَنَّ الرَّاجِحَ عِنْدَ أَكْثَرِ الْعُلَمَاءِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَبَّهُ بَعَيْنِي رَأْسَهُ لَيْلَةَ الْإِسْرَاءِ)^(۱)، واته: كورته ي قسان: راي به هيتر له لاي زور به ي زانايان، نهو يه كه پيغه مبهري خوا صلي الله عليه وسلم له شهوي معراج دا، به چاوي سهر په روه ردگاري خوي بينيوه.

ننجا نهو ويي ده لي: ثم مه سله يه نابي هيچ كهس گوماني تييدا هه بي ! به لام هه لبه ته گومانيشي تييدا هه بووه هه يه، به لام نهو راي نهو وييه.

سييږم

راجيایي هاوه لان لهوبارهوه ک :

نایا پیغهمبهري خوا (موحه ممد) صلی الله علیه

وسلم له شهوی میعراج دا، خوی بهرزو مهزنی

دیوه ، یان نا ؟

دیاره له نیوان هاوه لاندا خوا لیان رازی بی لهوبارهوه راجیایي ههیه،
هندیکیان پیانوايه که پیغهمبهري خاتم موحده مد صلی الله علیه وسلم له
شهوی میعراجدا، خوی پهروه ردگاری به چاوی سهر نه بینيوه، که عائیشه خوی
لی رازی بی دایکی ئیمانداران (الصدیقه بنت الصدیق) خوا له خوی و بابی
رازی بی، رای وایه، به لام عه بدوللای کوری عه بباس خوا له خوی و بابی رازی بی،
رای وایه که پیغهمبهري خوا صلی الله علیه وسلم له شهوی میعراج دا، خوی
بهرزو مهزنی به چاوی سهر بینيوه، با ته ماشا بکهین:

۱/ دهرباره ي راي عايشه خوا ليې رازي بيئ هم دهغه هميه: {عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ يَا أُمَّتَاهُ! هَلْ رَأَى مُحَمَّدٌ رَبَّهُ؟ فَقَالَتْ: لَقَدْ قَفَّ شَعْرِي مِمَّا قُلْتُ! أَيْنَ أَنْتَ مِنْ ثَلَاثٍ، مَنْ حَدَّثَكُنَّ فَقَدْ كَذَبَ: مَنْ حَدَّثَكَ أَنْ مُحَمَّدًا رَأَى رَبَّهُ، فَقَدْ كَذَبَ، ثُمَّ قَرَأَتْ: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْبَصَرُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْآبْصَرَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ (۱۶) ﴿الأنعام﴾ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ... ﴿٥١﴾ الشورى، وَمَنْ حَدَّثَكَ أَنَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ، فَقَدْ كَذَبَ، ثُمَّ قَرَأَتْ: ﴿وَمَا تَذَرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ (۳۴) لقمان، وَمَنْ حَدَّثَكَ أَنَّهُ كَتَمَ، فَقَدْ كَذَبَ، ثُمَّ قَرَأَتْ: ﴿بَيِّنَاتٍ لِّلرَّسُولِ يَلْبِغُ مَا نُزِّلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ (۶۷) المائدة، وَلَكِنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صُورَتِهِ مَرَّتَيْنِ {^(۱)، واته: {مهسرووق} {يه كيكه له زانا ياني تابيعين}، ده لي: به عايشه هم گوت: نهى دايه گيان! {خيژانه كانى پتغمه بهر صلى الله عليه وسلم به دهقى نايهت دايكى ئيماندارانن وه خوا ﷺ فهرمويه تي: {... وَأَزْوَاجَهُ أُمَّهَاتُهُمْ...} (۶) الأحزاب} نايا موحه مهده پوره دگاري خوى بينى؟ {مه به ستي شهوى ميعراج ه}، گوتى: به هوى شو قسه يه وه كه گوت، مووه كانم راوه ستان، {كورده واريى خو مان ده ليئ: مووم گرږوون، واته: نه وهنده شتيكى گوره بوو}، تو له كويى له سى فسان، هر كه سيك بيانكات ^(۲)، به هله دا چوه :

۱) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۱۵۲۸)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۲۸۷)، وَأَحْمَدُ بِرَقْم: (۲۴۲۷۳) تَعْلِيقُ شَعِيبِ الْأَرْنَؤُوط: إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ الشَّيْخَيْنِ.

۲) همرچنده ماناي رواله تبي (كذب) بريته له (دروى كرد) به لام نه وان مبه ستيان پيى (أخطأ) {به هله دا چوه}، بووه.

هر كه سيڅ گوتی: موحه مه د بهروردگاري خوی بينيوه: درؤ ده كات،
 {يانی: به هه لهدا چووه {دوايي هم نايه تهی خوینده وه: ﴿لَا تُدْرِكُهُ
 الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ ۱۰۳، واته: چاوه كان
 ناييښ، وه نهو چاوه كان ده بينی، وه خوا په نهانكاري شاره زايه. هه روه ها هم
 نايه ته شی خوینده وه: ﴿وَمَا كَانَ لِإِسْرَءَانَ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآيِ
 حِجَابٍ...﴾ ۵۱، الشوری، واته: هيچ به شهريك بوی نيه خوا بيدويښی، مه گهر
 به سرووش، يان له پشت په رده وه.

پاشان گوتی: وه هر كه سيڅ بوی باسكردی: كه موحه مه د صلی الله
 عليه وسلم ده زانی سبه يني چی رووده دات، درؤی كرده، دوايي هم
 نايه تهی خوینده وه: ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ ۳۴، لقمان،
 واته: وه هيچ كه سيڅ نازانی به يانی چی ده كات.

وه هر كه سيڅ كيش بوی باسكردی كه موحه مه د شتيكي شاردوتموه (وهك
 هه نديك له شيعه ده لين) نهوه درؤی كرده، دوايي نه مهی خوینده وه:
 ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ۱۷، المائدة، واته: نهی
 پیغه مبه ر! نهوهی كه له لایهن بهروردگارتموه پیت راگه یه تراوه،
 رایبگه یه نه، {دوايي دايكمان عايشه خوا ليی رازی بی ده لی: {به لام
 جبریلی دوجار له وینهی خویدا بينی.

جبریل كه هاتوه بؤ لای پیغه مبه ر صلی الله عليه وسلم به زوری
 خوی بردوتمه سهر شیوهی پیاویك كه ناوی (دحيه الكلبی)

بووه^(۱)، که هاوه لیکي شیوه جوان بووه، به لام پیغه مېهر صلی الله علیه وسلم دوو جاران له شیوهی خویدا جبریلی بینوه، ﴿صلى الله عليه وسلم رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتْمِائَةٌ جَنَاحٍ ، قَدْ سَدَّ الْأَفْقُ﴾^(۲)، واته: عه بدولای کورې مه سعوود خوا لیې رازی بی، ده لی: پیغه مېهر صلی الله علیه وسلم جبریلی بیني له شیوهی خویدا، که شش سهد بالی هه بوو، ﴿قَدْ سَدَّ الْأَفْقُ﴾، واته: ناسوی هه موو پر کردبوو :

ئو دوو جارهش ئاوابوون :

أ - جاريك له سهر زهوی بیني، که له ئه شکوتی (حراء) ده گه راپهوه، وهک له (صحيح البخاري) و (صحيح مسلم) دا هاتوه^(۳).

ب - جاريكيش له ناسمان بیني.

وهک خوی پهروه دگار ده باره ی جاری دووهم، ده فرموی: ﴿وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزَلَةً

أُخْرَى ۝۱۳ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ۝۱۴ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ۝۱۵﴾ النجم، واته: وه بیگومان جاريکی دیکهش (موحه مهد جبریلی) بیني. له لای سیدره تلمونته ها، که به هه شتی شوینی حوانه وهی، لیوه نزیکه.

ئهمه رای عائیشه ی دایکی پرواداران بوو که نکو لای ده کات، له وهی پیغه مېهری خوا صلی الله علیه وسلم ی خوی بهرزو مه زنی له شهوی میعراج دا بینیبی.

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۴۲۸۹) تعليق شعيب الأرئوط: إسناده صحيح على شرط الشيخين.

(۲) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْمٍ: (۴۵۷۶)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (۴۵۰)، وغيرهما.

(۳) البخاري: (۴۹۲۶)، وَمُسْلِمٌ: (۳۹۹)، والترمذي: (۳۲۲۵)، والنسائي: (۱۱۶۳۱).

۲/ عهبدوللای کورې عه‌بباس خوا له خوی و بابی رازی بی، رایه‌کی دیکه‌ی هه‌یه، پی‌یوایه که پی‌غه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم له شهوی می‌عراج دا خواي په‌روه‌ردگاری به چاوی سه‌ر دیوه: ﴿عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: رَأَى مُحَمَّدٌ رَبَّهُ، قُلْتُ: أَلَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ﴾﴾، قَالَ: وَيَحْك! ذَاكَ إِذَا تَجَلَّى بِنُورِهِ الَّذِي هُوَ نُورُهُ، وَقَالَ: أَرِيَهُ مَرَّتَيْنِ، (وفي لفظ) إِنَّمَا ذَلِكَ إِذَا خَلَا بِكَيْفِيَةِ لَمْ يَقُمْ لَهُ بَصَرٌ} (۱)، واته: عي‌کرمه ده‌لئ: عه‌بدوللای کورې عه‌بباس گوتی: موحه‌مه‌د په‌روه‌ردگاری خوی بینوه (یانی: له شهوی می‌عراج) دا، منیش گوتم: نه‌دی خوا نه‌یفه‌رموه: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ

الْأَبْصَارَ﴾ (۱۰۳)، واته: چاوه‌کان نایینن، وه نه‌و چاوه‌کان ده‌بینئ! گوتی: هاوار بو تو، نه‌وه کاتی‌که که خوا به‌و رووناکیه بدره‌وشیته‌وه، که هی خو‌یه‌تی، وه گوتی: دوو جارن پی‌شانی درا، {وه له بی‌ژیه‌ک دا} نه‌وه کاتی‌که که به چو‌یه‌تی‌ه‌ک بی، چاو خوی بو راناگری.

به کورتی: نه‌وباره‌وه که ثایا پی‌غه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم په‌روه‌ردگاری به چاوی سه‌ری له شهوی می‌عراج دا بینوه، یان نه‌بینیوه؟ را جیایی هه‌یه‌و وه‌ک گوتمان: دایکمان عائشه خواي لئ رازی بی، وه ژماره‌یه‌کیش له زانایان پشت‌گیریان له رایه‌که‌ی کردوه، رای وایه نه‌بینیوه.

(۱) أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (۳۲۷۹)، وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَضَعَفَهُ الشَّيْخُ الْأَلْبَانِيُّ.

به لّام عه بدوللای کورې عه بباس و ژماره يه کيش له زانايان، که يه کيکيش له وانه تيمام نه وه ويی يه، پشتگيريی نه ويان کردوه و ده لّين: پيغه مبه ر صلی الله عليه وسلم خواي په روه ردگاري بينيوه !

که واته: نه م م س ه ل ه يه يه کيکه له م م س ه ل ا نه ی که زانايان تييان دا که و تو نه ته راجيايي وه، هر چنده نه وه ويی ده لّی: زور به ی زانايان پايان وايه، به لّام نه وه ی بؤ من ده ر که و تو» نه وه يه، که زور به ی زانايان پايان وايه که پيغه مبه ري خوا صلی الله عليه وسلم له شوي مي ع ر ا ج يش دا خواي په روه ردگاري نه بينيوه، هندی جار يه کيک له زانايان نه و پايه ی که بوخوی له سه ري ه تی، ده لّی زورينه ی زانايان واده لّين، بگر» هندی کيان باسی يه کده نگیي (إجماع) يشيان کردوه، بيته وه ی که يه کده نگیي له نارادا بووي !!.

له نوره کومال پيښه کي له هکله کيږي

www.alibapir.com

دس حکم نو دواړو ټولنل خپل کيږي

پاکه بلندي مکتبه ی ماموستا عاقي بابير

archive.org/details/gulibapir

AliBapir

دس حکم نو دواړو ټولنل خپل کيږي

www.alibapir.com

دس حکم نو دواړو ټولنل خپل کيږي

علي بابير AliBapir

علي بابير AliBapir

کتابي

پاکه بلندي مکتبه ی ماموستا عاقي بابير

چوارهم

په كده نكي زانايان ، له سهر

نه پينراني خوا به چاوي سهر له دنيا دا :

هر له باره ي پينيني خواي تاكو پاكهوه، زانايان په ك دهنګن له سهر
تهوه كه خوا له دنيا دا به چاوي سهر نابينري، واته: له سهر زهوي، دياره
پيغه مبهري خوا صلي الله عليه وسلم كه شه ورپوي پيكر اووه بهر زكراوه تهوه
بهره و ناسمانه كان، ماناي وايه په يوه نديي به سهر زهوي و دنياوه نيه، به پي
تهو رايه كه ده لي: خواي بوي ته ي پينيوه، له عالميكي ديكه دا له
سهر ووي ناسمانه كانهوه خواي په روه ردگاري پينيوه، به لام هه موو زانايان له سهر
تهوه په ك دهنګن، كه خوا ﷺ له دنيا دا به چاوي سهر نابينري، هه له ته
كه ميكي ش ده لي: ده پينري، به لام له راستيي دا ته وانه ي كه ته ويهان گوتهوه،
هيچ به لگه يه كيان به ده ستموه نيه، بوي ش رايه كه يان به هه ند وهر ناگيري و
حيسابي بو ناكري، بوي ش گوتمان: زانايان هه موويان رايان وايه كه خواي
په روه ردگار به چاوي سهر له ژيانه دنيا يه دا نابينري.

وه زانايان لهوبارهوه چهند بهلگيهكيان هيټاوهتموه، كه من چوارم لى به
نمونه هيټاون:

بهلگه يه كه م: ټهويه كه خوا دهفرموى: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ

وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾ الأنعام، واته: چاوهكان خوا
نايين، ټه چاوهكان دهيينى.

كه يه كيځ له ماناكانى (ادراك) وهك گومان: ييينه، ټهوى ديكه شيان
بريټيه له: دهوردان.

بهلگه ي دووه م: ټهويه كه خوا له سووپهتى (الأعراف) له ټايهتى

(١٤٣) دا باسى ټهوه دهكات كه موسا عليه السلام دهچى بو ټهوه كاتو شويو

(ميقات) هى خوا بوى ديارى كروه، ټنجا باس دهكاتو دهفرموى: ﴿وَلَمَّا

جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ، قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَنِي

وَلَكِنْ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ، فَسَوْفَ تَرَنِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ

لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ ثُبْتُ

إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٣﴾ ، واته: ټنجا كاتيك موسا عليه السلام هات بو

ټهوه ژوانگيهى كه بومان ديارى كړدبو، وه پهرودرگارى دواندى وگوتى: ټهوى

پهرودرگارم! پيشانم بده تهماشات بكم، خوا فهموى: ههرگيز ناتوانى

بميينى، (واته: لهم ژيانه دنيايهدا) بهلام تهماشاي ټهوه چيايه بكه،

(چيايهك بوو لهوى، نزيك بوو، ههنديك دهليڼ: كيوى طورور بووه، بهلام

واپيږه چې وشه ی طوور هدر به مانای چیا بې) ته گهر ئو خو ی له شوینی خو ی راگرت (بو ده رکهوتنی من)، توش ده توانی بمینې، نجا کاتیک په روه ردگاری دره وشایه وه بو ئو چیا به (خو ی پیشاندا) چیا به که وردوخاش بوو (سووتا)، وه مووساش له هوش خو ی چوو، نجا کاتیک که مووسا هاته وه هوش خو ی، گوتی: پاکیی بو تو! بو لای تو گه پامه وه (په شیمان بووه وه)، وه من یه که مینی ئیماندارانم.

کهواته: دیترانی خوا ﷺ له م ژبانه دنیایی یه دا، شتیکی گونجاو نیه.

به لگهی سییهم: ﴿عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: تَلَا رَسُولُ اللَّهِ

صلى الله عليه وسلم هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿رَبِّ ارْنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ﴾ (١٤٢)، فَقَالَ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: يَا مُوسَى! لَنْ تَرَانِي إِنَّهُ لَنْ يَرَانِي حَيٌّ إِلَّا مَاتَ وَلَا يَابِسَ إِلَّا تَدَهَدَه (١)، وَلَا رَطْبٌ إِلَّا تَفَرَّقَ، إِنَّمَا يَرَانِي أَهْلُ الْجَنَّةِ الَّذِينَ لَا تَمُوتُ أَعْيُنُهُمْ، وَلَا تَبْلَى أَجْسَادُهُمْ (٢)، وَاثَه: عه بدوللای کورې عه عباس خوا له خو ی و بابی رازی بې ده لئ: پیغه مبهری خوا صلی الله علیه وسلم ئه م

تایه ته ی خوینده وه ﴿قَالَ رَبِّ ارْنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ﴾، دوا یی فهرمووی: خوا ی زانا فهرمووی: ئه ی مووسا! هیچ زیندوویه که من نابینې، که نه مرې، وه هیچ شتیکی وشک من نابینې، که خلور نه بیتفه وه، وه هیچ شتیکی تهر من نابینې، که پرزو بلاو نه بې، به لام بهس دانیشستوانی

(١) تَذَهْدُهُ الْحَجَرُ: تَذَحْرَجُ، وَهَذِهِ الْحَجَرُ: قَلْبُهُ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ، الْمَعْجَمُ الْوَسِيطُ، ص: ٢٩٩.

(٢) ذَكَرَهُ الْحَكِيمُ التِّرْمِذِيُّ فِي "نَوَادِرِ الْأَصُولِ" (ج ٢، ص ٤٥)، وَأَخْرَجَهُ أَيْضًا: الدَّيْلَمِيُّ بِرَقْم: (٣٢٤٣) بَنَحُوهُ، وَأَبُو نَعِيمٍ فِي "حَلِیَةِ الْأَوْلِيَاءِ" ج ١٠، ص ٢٣٥،

به هه شت نهوانه ی که چاویان نامرن، وه جهسته کانیان نارزن، ده توانن من
بینن.

به لگه ی چوارهم: **نم فهرموده یه:** ﴿عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ،

قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَرْبَعٍ: إِنَّ اللَّهَ لَا يَنَامُ، وَلَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَنَامَ، يَرْفَعُ الْقِسْطَ وَيَخْفِضُهُ، وَيَرْفَعُ إِلَيْهِ عَمَلُ النَّهَارِ بِاللَّيْلِ، وَعَمَلُ اللَّيْلِ بِالنَّهَارِ حِجَابُهُ النُّورُ (وفي رواية: حِجَابَةُ النَّارِ) لَوْ كَشَفَهُ، لَأُحْرِقَتْ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ كُلِّ شَيْءٍ أَدْرَكَهُ بَصَرُهُ^(١)، واته: نه بو
موسای نه شعری خوا لئی رازی بی، ده لئ: پوژنیک پیغه مبهری خوا صلی
الله علیه وسلم له نیوماندا هه لسا، چوار وشه ی فهرمون، (وتاره که ی
فهرمایشته که ی بریتی بوو له چوار قسه): خوا خهوی لئ ناکهوی، وه
شایسته ش نیه خهوی لئ بکهوی، تهراروو بهرز ده کات و نزم ده کات،
{هه لته (قسط) به مانای دادگری دی، به لام (قسطاس) به مانای تهراروو
دی، لیږه شدا که ده فهرموی: (قسط) بهرز ده کات و نزم ده کات، واته:
کرده وه کان ده کیچی، وهک بو خوا شایسته یه {، کرده وی پوژنی بو لا بهرز
ده کریته وه، پیش کرده وی شهوی، کرده وی شهویشی بو لا بهرز ده کریته وه،
پیش کرده وی پوژنی، {واته: هه کاتی بهنده کان کرده وه یه که ده کهن، خوی
پهروردگار پیی ناگاداره، هی پوژنی، پیش شهوی، هی شهویش، پیش
پوژنی، نهک پیی بجی {، پهرده ی خوا {که خوی بی وینه له پشت نهو
پهرده وه خوی له بهنده کانی په نهان کرده و شارو ته وه { بریتیه له

(١) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (١٩٦٤٩)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (١٧٩)، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْمٍ: (١٩٥)، وَأَبُو عَوَّانَةَ بِرَقْمٍ: (٣٧٩)، وَابْنُ حِبَّانَ بِرَقْمٍ: (٢٦٦)، وَالطَّبْرَانِيُّ فِي "الْأَوْسَطِ" بِرَقْمٍ: (٦٠٢٥).

ړووناكی، (وه له گيږپراوهيهك دا: پهردهكهی ټاگره)، ټه گهر ټهو پهردهيه لادبات، پرشنكه كانی ړووی (خوا) ههرچی له مهورای دیتنی خوادایه، له دروستكراوه كانی، دهیستوتیتن .

ړیوايه تیكي دیکه ی به مجوره هاتوه: {عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: ﴿قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَمْسِ كَلِمَاتٍ فَقَالَ: أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَنَامُ، وَلَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَنَامَ، يَخْفِضُ الْقِسْطَ وَيَرْفَعُهُ، يُرْفَعُ إِلَيْهِ عَمَلُ اللَّيْلِ قَبْلَ عَمَلِ النَّهَارِ، وَعَمَلُ النَّهَارِ قَبْلَ عَمَلِ اللَّيْلِ، حِجَابُهُ النُّورُ﴾ وَفِي رِوَايَةِ النَّارِ "لَوْ كَشَفَهُ لَأُخْرِقَتْ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ مَا انْتَهَى إِلَيْهِ بَصَرُهُ مِنْ خَلْقِهِ"} {أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٧٩)، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (١٩٥)، وَأَحْمَدُ بِرَقْم: (١٩٦٤٩)، وَأَبُو عَوَّانَةَ بِرَقْم: (٣٧٩)، وَابْنُ حِبَّانَ بِرَقْم: (٢٦٦)، وَالطَّبْرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ بِرَقْم: (٦٠٢٥)}، واته: ټه بو موسای ټه شعهری خوا لی پازی بی، ده لی: جاریکیان پیغه مبهری خوا صلی الله علیه وسلم هلسا پینج وشه ی پی فهرموین، فهرمووی: بیگومان خواي زالی خاوهن شکو، نانوی، وه شایسته شی نیه بنوی، {ناگوغی بخموی}، ته رازوو نرم دهکات و بهرز دهکات، کردهوی شموی پیشی پوژي بولا بهرز دهکریته وه، وه کردهوی پوژي پیشی شموی بولا بهرز دهکریته وه، (فریشته کان کردهوی بهنده كانی پیشان ددهن) ټهو پهردهيهی كه خواي پهروه دگاری په نهان کرده له دروست كراوه كانی نووره، {وه له ړیوايه تیكي دیکه دا فهرموويه تی ټاگره}، ټه گهر خوا ټهو پهردهيه لادبات، پرشنگی ړووی خوا، ههرچی بیننی خوا دهیینی، هه مووی دهسوتیتنی، {واته: هه موو دروستكراوه کان}.

كهواته: خوا ړووی همیه، به لام وهك باقی سیفه ته كانی ټیمه نازانین چونه.

يښگومان ته مه يه کيکه له فرمايشته سر سوپر هيڼه ره کاني پيغه مېر صلی
الله عليه وسلم که زور به پوښی باسی خواي پوره دگارو دره وشانه وهی پرووی
خوا ده کات، واته: خوا ﷺ پهرده يه کی له نيوان خوۍ و دروستکراوه کانيدا
دناوه، ته گهر تهو پهرده يه لابلدا، هرچی ده ييښی (خواش هه موو
دروستکراوه کاني ده ييښی) پرشنگی پرووی خوا، ده يسووتیښی. {يانی:
هه موو دروستکراوه کاني ده سووتیښی}.

که واته: ئەمانە بەلگەن لەسەر ئەووە که ناگوڤجی خوا ﷻ لەم سەر زەوی یە
ببینری، بەلێ: بەم جەستەییە ئیمەو، بەم چاوانەیی ئیمە تەحەممولی
بینینی خوای بێ وێنە ناکرێ، هەر بۆیەش خوا ﷻ بە موسای فەرموو:
﴿لَنْ تَرِنِي﴾، هەرگیز من نابینی و ناتوانی بمبینی، که دواییش دووبارە
قسەیی لەبارەو ۱۱ دەکەین، چونکە هەندێکیان ئەم تایەتە دەکەنە بەلگە لەسەر
ئەووی که خوای بێ ھاوێل لە قیامەتیش نابینری، بەلام ئیمە هەر بەم
تایەتە ئیمە بەرێەرچیان دەدەینەو.

[illegible]

پېنجام

زانايان يهك دهنگن ، لهسهر بينيني

خوای پهرومردگار له روژي دوايي :

وهك چوَن زانايان يهك دهنگن لهسهر نه بينراني خوا له دنياوا، يهك دهنگيشن
لهسهر شهوه كه خوا ﷺ له روژي دوايي دا، لهلايهن ئيماندارانهوه ده بينري:

(١) (النووي) له كتيبَه كهي خوي (شرح صحيح مسلم) دا دهلي: (وَأَجْمَعُوا أَيْضاً
عَلَى وَقْعِهَا فِي الْآخِرَةِ ، وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَرُونَ اللَّهَ تَعَالَى دُونَ الْكَافِرِينَ وَزَعَمَتْ
طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْبَدْعِ: الْمَعْتَزَلَةُ وَالْخَوَارِجُ وَبَعْضُ الْمَرْجِيَّةِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَا يَرَاهُ
أَحَدٌ مِنْ خَلْقِهِ، وَأَنَّ رُؤْيَاهُ مُسْتَحِيلَةٌ عَقْلاً، وَهَذَا الَّذِي قَالُوهُ: خَطَأٌ صَرِيحٌ وَجَهْلٌ
قَبِيحٌ) (١)، واته: زانايان يهك دهنگن لهسهر بينراني خوا له دواړژدا،
ئيمانداران خواي بهرزو ده بينن، بهلام كافران ناييينن، وه كومه ئييك له
بيدعه تجيي يه كان له موعته زيلهو خواريجو مورجيه {ليره دا باسي شيعه ي

نه كړده، كه شيعه ش هر قه ناعه تيان وايو، ئه وانيش هر ئه هلي بیدعتن {، ده لئین: هيچ كهس له دروستكراوه كاني خوا له دواړوژيشدا، خواي بهرز نابیني، وه بينراني خوا شتيكي مه حاله به عقل، به لام ئه وهی گوتوويانه، هه لیه کی پوونه، وه نه فامیبه کی ناقولایه

(۲) (إِبْنُ كَثِيرٍ) له پوختهی تفسیره کې دا، به ناوی: (المصباح المنیر فی تهذیب تفسیر ابن کثیر) دا، ده لئ: {وَقَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ ۱۰۳} فيه أقوال للأئمة من السلف أحدها: لا تُدْرِكُهُ فِي الدُّنْيَا، وَإِنْ كَانَتْ تَرَاهُ فِي الْآخِرَةِ، كَمَا تَوَاتَرَتْ بِهِ الْأَخْبَارُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ مَا طَرِيقٍ ثَابِتٍ فِي الصَّحاحِ وَالْمَسَانِيدِ وَالسُّنَنِ (۱) واته: فهرمايشتی خوا كه ده فهرموی: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ ۱۰۳ چاوه كان ناييبنن، واته: له دنيا دا ناييبنن، هه چهنده له دواړوژدا ده ييبنن، وهك له وباروه هه واله كان له پیغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم به ته واتور به ئیمه گه يشتون، له (صحاح و مسانید و سنن) دا.

(صحاح و المسانيد و السنن) سې زاراهي زاناياني فهرموده ناسن، كه بو پوليس كړدني جوړی ده قه كاني سوننه ت، دايانناون.

(۳) نَجَا (ابن الحجر العسقلاني) يش له كتيبه کې (فتح الباري) دا ده لئ: (وأدلة السمع طافحة بوقوع ذلك في الآخرة لأهل الإيمان دون غيرهم، ومنع ذلك في الدنيا، إلا أنه اختلف في نبينا صلى الله عليه

وسلم^(۱) (به لگه ی بیستراو (سمعی) ی تهوویه که بلایی: پیغه مبهه وایفه رموه، یاخود له پیش تهودا خَواي په روه دگار وایفه رموه)، واته: به لگه بیستراوه کان زور زورن له وباروه، بۆ ئیساتی تهوه که خَواي زانا له دواړوژدا ده بینری له لایه ن ته هلی ئیمانوه، به لām غه یری ته هلی ئیمان نابینن، له دنیا دا ری لهوه گیراوه، به لām له باره ی پیغه مبهه وه صلی الله علیه وسلم را جیایی هیه {هه ندیکیان گوتوویانه: پیغه مبهه ری خوا له شهوی میعراج دا خَواي بینوه، هه ندیکیشان گوتوویانه نه بینیه} ^(۲).

(۱) محاسن التأویل، ج ۴، ص ۶۶۴.

(۲) شهوی نیوان که وانه کان زیاده ی خومه، بۆ روونبوونه دی مبههستی (ابن حجر).

ششم

بهلگه کاني سلمان دني پيني خوا

له دواړوژدا له لايه ن هلي بهه شته وه :

نيمه لهوباره وه، به گشتي شش بهلگه مان هپانوهه:

بهلگه يه کهم: هر نه نايه ته ي که پيشتر خويند مانوه، نايه تي ژماره

(۱۴۳) ي له سوړه تي (الأعراف) دا، که جاري کي دیکه ش ده پخويند مانوه، پينج بهلگه ي لئ ده د نين، لهوباره وه که خوا ﷺ له بهه شته، له لايه ن

نيماندارانه وه، ده پيري، خوا ده فرموي: ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾

﴿قَالَ رَبِّ ارْنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ﴾ قَالَ لَنْ تَرِنِي وَلَكِنْ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ

أَسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرِنِي فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ

مُوسَىٰ صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ بُتُّ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ

﴿﴾، هر کام له: شيعو موعته زيله و خواريج و مورچي ته، نه نايه ته

به بهلگه دښته، له سره نهوه که له بههشت دا خواي پهروهر دگار نابینري، به لام له راستيدا به پيچه وانه ووه، بهلگه له سره نهوه که خواي په نهانکار ده بينري، با بزاني چوڼو بوجي؟

۱/ خوا ده فرموي: کاتيک موسا هات بو نهو ژوانگيهي که بومان دانابوو، وه پهروهر دگاري قسه له گه لدا کرد، گوتي: نهی پهروهر دگارم! پيشانم بده، ته ماشا ت بکه م؟

ده لښ: پيغه مبه ريکي پايه بهرزي وهک موسا ﷺ ناگوښي نه زاني: ثايا خوا ده بينري، يان نابینري؟

که واته: دياره زانيو به تي که ده گوښي خوا بينري، بويه داواي بينيني دهکات، به لام شتيکي ناسايه موسا ﷺ داواي شتيک بکات له دنيا دا نه گوښي، به لام له قيامه تدا بگوښي، نه گهرنا هرگيز ناگوښي بو شتيک بو خوا ﷺ مه حال بي، پيغه مبه ريکي پايه بهرزي وهک موسا ﷺ داواي بکات، که له نيو هه مو پيغه مبه راندا موسا ﷺ قسه له گه ل خواي بهرزا کرده.

که واته داواکردني موسا ﷺ له خواي ميره بان که خوي پيشان بنداو ته ماشاي بکات، بهلگه له سره نهوه، که خواي بهرزو بي هاوتا ده بينري، ياني: نه گهر له دنيا دا ئنسان تواناي بينيني خواي نيه، له بههشت دا خواي پهروهر دگار ده بينري، له لايه ني ئيماندارانه وه.

۲/ که خواي بي وپته ده فرموي: ﴿لَنْ تَرِنِّي﴾، واته: تو من نابيني، مو عته زيله و شيعه و خورايج و مورجيئه ده لښ: (لَنْ: لَلتأيد وَالنفي)،

ياني: (لَنْ) بؤ شتيكه كه وهلابنري به يه كجاره كيي. ئيمهش دهليين: نه گهر واش بي، بؤ دنيايه، واته: تو له دنيادا ههرگيز من نابيني بهلام خوي زانوا توانا نه يفه رمووه: (لَنْ اُرَى) نابينريم، فهرموويه تي: ﴿لَنْ تَرِنِي﴾، واته: نه ي مووسا! بهم شيويه ته تو، بهو چاوانه تو، بهو توانا جه سته ييه ئيستات، له دنيادا ناميني، واته: نه في بينراني خوي كرده له لايه ن مووساوه، له چوارچيويه ژياني دنيادا، بهو چاوانه تو، بهو جه سته يه، كه تهحه مولي بينيني خوا ناكات.

۳/ كه ده فهرموي: ﴿وَلَكِنْ اَنْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنْ اَسْتَقَرَّ مَكَانَهُ، فَسَوْفَ

تَرِنِي﴾، بهلام ته ماشاي چيايه كه بكه، نه گهر له شوييني خوي خوي راگرت، نهوه توش من ده بيني، دهليين: بيگومان مانه وه ي چيا له شوييني خوي شتيكي گونجاوه، نه گهر خوا ﷺ نهوه چيايه به جوړيكي ديكه خولقاندبايه، كه بتواني خوي رابگري، ده مايه وه، كه واته: خوي په روه ردگار بينراني خوي به ستوته وه به مانه وه ي چيايه كه له شوييني خوي، مانه وه ي چياش له شوييني خوي، شتيكي گونجاوه، وهك چون په رده يه كه كه خوا خوي بي له دروستكراوه كاني په نهان كرده، ده مينيتته وه، كه له روه ناكي يان ناگره، ده شكونجا نهوه چيايهش مابايه وه، بهلام دياره خوي په روه ردگار نهويستوه له دنيادا بينري، بويه وينه يه كي هيناوته وه، به شتيك كه تهحه مولي دهركه وتني خوا ناكات.

۴/ كه ده فهرموي: ﴿فَلَمَّا تَخَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا﴾، كاتيک په روه ردگاري بؤ چيايه كه دره وشايه وه (تَجَلَّى) واته: دهركه وت ناشكرا بو،

ټنجا هه نديک له زانايان ده لټين: خوا له کوني ده رزيه وه خوږي پيشاني نه وه چيايه داوه، وه هه ندي خه لکي عوام ده لټين: نه وه کله ي که خه لک چاوي پي ده رټون، نافرته تان چاوي پي ده رټون، لهو چياي (طور) هه دي، که به ده رکه وتني خواي په روه ردگار سووتاو، يان بډته خو له ميس! به هه حال نه وه به لگه يه کي واي له سهر نيه، گرنګ نه وه يه خوا ده فهرموي: کاتيک په روه ردگاري مووسا بو چيايه که دره وشايه وه ده رکه وت **﴿جَعَلَهُ دَكَاً﴾**، وردو خاش بو، نه مه ش به لگه يه له سهر نه وه که خوا ده بينري، چونکه چيايه که خواي لي ده رکه وت، بډيه سووتا وردو خاش بو.

که واته: ده گوځي خوا ده رکه وي، به لام ټينسان ته حه مولي نه کات، وه ک چون چيايه که ته حه مولي نه کرد، وه خواي په روه ردگار يش بډيه به مووساي فهرموو: ته ماشاي نهو چيايه بکه، نه گهر خوږي راگرت، تو ش من ده بيني، واته: گرفته که نه وه نيه که من نه بينريم، به لکو گرفته که نه وه يه که ته حه مولي ناکه ي، به به لگه ي نه وه که نهو چيايه بهو سه ختي و پته ويه، ته حه مولي ناکاتو ته حه مولي شي نه کرد.

۵/ که ده فهرموي: **﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ ثُبْتُ﴾**

إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ﴾، دياره مووسا **﴿الطَّيِّبُ﴾** له حه ژمه تي نه وه ي که نهو چيايه ي بيني، وردو خاش بو، له نه نجامي ته جه للاو ده رکه وتني خوا دا، له هو ش خوږي چووو خوږي پي رانه گيرا، ټنجا هه نديک ده لټين **﴿صَعِقًا﴾**، (صعق) ياني (مات): مرد، به لام به پي نه وه که ده فهرموي: **﴿فَلَمَّا أَفَاقَ﴾**، دواي نه وه ي هاته وه هو ش خوږي، ماناي وايه هه له هو ش

خوی چوووه نه مردوه ﴿قَالَ سُبْحَنَكَ ثَبَّتْ إِلَيْكَ﴾، گوتی: پاکیی بو تو، من بو لای تو گه پامه وه، واته: پاکیی بو تو من داوای لیږودن له تو ده کم له ودا که داوایه کم لیږدووی، له دنيا دا جیبه جی نابیی، نه که وه که هندی که له ته هلی بیدعت ده لئین: موسا عليه السلام په شیما بووه وه له وای داوایه کی له خوا کردوه، که شتی کی مه حاله، تهویش بینینی خوی بی وینه یه! نه خیر، موسا عليه السلام داوای شتی کی له خوا نه کردوه، که مه حال بی له دنيا و قیامه تدا، به لکو داوای شتی کی لیږدوه، که له دنيا دا ناگوځی.

شایانی باسیشه وشه ی: (صَعَقَ) هر کام له مانای (مات) مرد، وه له خوی چوو (غُشِيَ عَلَيْهِ) ده گه یه نی^(۱).

له کوتایی دا ده فرموی: ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ﴾، وه من یه که مین نیماندارانم که تو ناگوځی له دنيا دا بینرایی، ته مه به لگه ی یه که م له سره بینرانی خوا عليه السلام له بهه شتدا.

به لگه ی دووهم: که ده فرموی: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ

الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ (۱۳) الانعام، واته: چاوه کان خوا نایین، وه تهو چاوه کان ده بین، لیږه دا مه به ست له: (چاوه کان نایین) له دنيا دا یه، چونکه ئیږه دنيا یه و خواش باسی ئیږه ده کات، ئیدی نه یه فرمووه: (لَا

(۱) مختار الصحاح: ص ۳۲۳.

تُدْرِكُهُ الْأَبْصَرُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) له دنياو دواړوژدا، چاوه کان ناييښن.

تنجا هه نديک له زانايان گوتويان: (إِدْرَاكَ) جيايه له (رُؤْيَةٍ) و (إِبْصَار)، ده لئښ: (الإِدْرَاكَ: هُوَ الْإِحَاطَةُ وَمَعْرِفَةُ الْكُنْه، فهو أخص من الرؤية، ولا يلزم من نفي الأخص، انتفاء الأعم)^(۱)، (إِدْرَاكَ): بريتيه له ده وره دانو زانيني حقيقيه تي شت، كه تا ييه تتره له بينين، وه به هوى نه فى كردنى شتيكى تا ييه ته وه، شتيكى گشتيش نه فى ناكرى، واته: كه خوا ده فهرموى: (لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَرُ)، واته: چاوه کان ده وري خوا نادهن، به لام كه ده وري نادهن، ماناي ته وه نيه كه ناشي بينن.

ته وه نه گهر مه به ست پيى به هه شت بى، به لام له راستييدا (لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَرُ)، ماناي ته وه يه كه له دنيا دا چاوه کان ناييښن.

به لگه ي سييهم: له سهر ته وه كه خوا ﷺ له به هه شت دا له لايه ن نيماندارانه وه ده بينرى، ته دوو نايه ته موباره كهن له سووره تي (القيامة) دا، كه ده فهرموى: ﴿وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾﴾، واته: زور پوخسار ته وړوژده دا دره وشاوه ن. ته ماشاي په روره دگاري خويان ده كهن، (ابن كثير) ده لئښ: ﴿وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٢٢﴾ نَاصِرَةٌ: مِنَ النَّصَارَةِ، أَيِ حَسَنَةِ بَهِيَّةٍ

(۱) المصباح المنير، ص ۴۳۸، و محاسن التأويل: ج ۴، ص ۶۶۵.

مُشْرِقَةً مَسْرُورَةً، ﴿إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ (۲۳)، أَي: تَرَاهُ عَيَانًا^(۱)، واته: وشه ی (ناظره) له (نظاره) هوه هاتوه، واته: جوانن، دره وشاوهن، پرو خوشن، دلخوشن، ﴿إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ (۲۳)، يانی: ته ماشای پهروه ردگاری خویان ده کهن به ناشکرا.

به لگه ی چواره م: به لگه یه کی دیکه هر له قورټان دا، شو دوو نایه ته ی

سوره تی (المطففين)، که خوا ده فرموی: ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ﴾ (۱۵) ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ (۱۶)، واته: نه خیر نه وان (واته: کافره کان) له پهروه ردگاریان په رده پوښ ده کریښ (په رده یه کیان دیته به رچاو، پهروه ردگاریان نایینن) دوا یی ده خرینه نیو کلپه ی ناگری دوزه خه وه.

یانی: یی به شکرانیان له دیداری خواو له بیننی خوا، پیش خرا نه نیو دوزه خیان خراوه، چونکه کافره کان شو پوژده دا، شو نه نداز، نارپه حه تییه ی به وه بویان دیته پیشی، که خوا نایینن، به خودی سزاو نه شکه نجه دانه کیان، هیته نارپه حه ت نابن.

(ابن کثیر) ده لی: (قَالَ الْإِمَامُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الشَّافِعِيُّ: فِي هَذِهِ الْآيَةِ دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَرَوْنَهُ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَئِذٍ)^(۲)، واته: پیشه و نه بو عه بدوللا شافعی ده لی: له نایه ته دا به لگه هیه له سر نه وه که تیمانداران، خوا ی زالو پایه به رزیان شو پوژده دا ده بینن، واته: له پوژي قیامه تدا.

(۱) المصباح المنیر، ص ۱۴۶۰.

(۲) المصباح المنیر، ص ۱۴۹۲.

به لگه پيښجه م: هر له قورئاندا نايه تيکي دیکه ش ههيه له سووړه تي

(يونس) دا که خوا عزوجل ده فرموي: ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾

وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦١﴾

واته: يو نهوانه ي چا که يان کردوه، چا که ههيه، (واته: پاداشتي چا که ههيه)، وه زياده ش، وه ده موچاويان هيچ تلخي و ره شي و زه بووني به سه ردا نايه ت، نهوانه خاوه ني به هه شتن، به هه ميه شي تي دا ده ميننه وه.

(ابن كثير) ده لي: (وَقَدْ رُوِيَ تَفْسِيرُ "الزِّيَادَةِ" بِالنَّظَرِ إِلَى وَجْهِ اللَّهِ الْكَرِيمِ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ، وَحَدِيقَةَ بْنِ الْيَمَانِ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ، وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ، وَمُجَاهِدٍ، وَعِكْرَمَةَ، وَعَامِرِ بْنِ سَعْدٍ، وَعَطَاءٍ، وَالضَّحَّاكَ، وَالْحَسَنَ، وَقَتَادَةَ، وَالسُّدِّيَّ، وَمُحَمَّدَ بْنَ إِسْحَاقَ، وَغَيْرَهُمْ مِنَ السَّلَفِ وَالْخَلَفِ، وَقَدْ وَرَدَتْ فِي ذَلِكَ أَحَادِيثُ كَثِيرَةٌ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)^(١)، واته: ته فسي ركر دني وشه ي (زيادة) به وه که بريته له ته ماشاكر دني پروي به پزي خوا، له نه بو به كرى صيدديق و حوزيفه ي كوري يه مانو سه عيدي كوري موسه ييب و عه بدوره هاني كوري نه بي له يلاو عه بدوره هاني كوري سايبط و مواهي دو عي كره مه و عامري كوري سه عدو عه طاعو ضه حكاك و هه هني به سرايي و سودديي و موحه مه دي كوري ئيسحاق و غه يري نهوانيش له زاناياني پيشين و پاشين كي پردراوه ته وه، {كه وشه ي (زيادة) يان به ته ماشاكر دني پروي خوي په روه ردگار ته فسي ر كروه، به ته كيد نهوا وه له به پزيانه ش، وه

(١) المصباح المنير، ص ٦١٠، ٦١١.

تابعينيش، ده بى له پيغه مبهريان صلى الله عليه وسلم بيستې، ته گهرنا له خوړو. نو وشهيه ناوا ته تفسير ناکه ن {^(۱)، نجا ده لى: وه لهو باره وه که خواى پوره دگار ده پيښرى له بهه شتدا، فهرموده دى زور گير دراونه. له پيغه مبهري خواوه صلى الله عليه وسلم له وانه:

﴿عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ صُهَيْبٍ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ ٨﴾ بونس،

قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ، نَادَى مُنَادٍ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ! إِنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ مَوْعِدًا يُرِيدُ أَنْ يُنْجِزْكُمْوهُ، فَيَقُولُونَ: وَمَا هُوَ؟ أَلَمْ يُثَقِّلْ مَوَازِينَنَا، وَيُبَيِّضْ وَجُوهَنَا، وَيُدْخِلَنَا الْجَنَّةَ، وَيُجِرَّنَا مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: فَيُكْشَفُ لَهُمُ الْحِجَابُ، فَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ، قَالَ: فَوَاللَّهِ مَا أَعْطَاهُمْ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِ وَلَا أَقَرَّ لَأَعْيُنِهِمْ {^(۲)، واته: عه بدوره همانى كورى ته بى لهيلا ده لى: صوهيب خوا لى رازى بى، ده لى: پيغه مبهري

خوا، ثم نايه تهى خوښده وه: ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ ٨﴾، (پاشان) فهرمودى: كاتيك خه لكى بهه شتى چوونه بهه شتى و نيشته جى بوون، وه خه لكى ناگرى دوزه خيش چوونه نيو ناگرو نيشته جى بوون، بانگ كه ريك

(۱) نه وهى نيوان كه وانه كان زياده دى خومه.

(۲) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (١٨٩٦١) وَاللَّفْظُ لَهُ، وَقَالَ الشَّيْخُ شُعَيْبُ الأَرْنَؤُوطُ: إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ، وَأَخْرَجَهُ أَيضًا: ابْنُ مَاجَهَ بِرَقْمٍ: (١٨٧)، وَابْنُ خُرَيْمَةَ فِي "التَّوْحِيدِ" بِرَقْمٍ: (١٨١)، وَابْنُ حِبَّانَ بِرَقْمٍ: (٧٤٤١)، وَالنَّسَائِيُّ فِي "الكُبْرَى" بِرَقْمٍ: (١١٢٣٤)، وَالبَزَّازُ بِرَقْمٍ: (٢٠٨٧)، وَأَبُو عَوَانَةَ بِرَقْمٍ: (٤١١)، وَالطَّبْرَانِيُّ فِي "الكَبِيرِ" بِرَقْمٍ: (٧٣١٤)، وَفِي "الأَوْسَطِ" بِرَقْمٍ: (٧٥٦)، وَالشَّاشِي فِي "المُسْنَدِ" بِرَقْمٍ: (٩٩١).

بانگ ده کاو چار ددهات، ده لئ: ئه ی خه لکي بهه شت! له لای خوا گتیکتان همیه، خوا دهیه وی ئمو گفتو به لئنه ی بو ئیوه بینیته دی، نه وانیش ده لئین: ئمو گفته چیه؟ نه دی نه وه نیه (خوا) تاي ته رازووی چاکه کانی قورس کردوین، (واته: زیاد له کرده وه کانی خو مان) وه پرووی گه شو جوان کردوین، وه خستووینه بهه شت، وه له ئاگری دوزه خ په نای داوین، (خوا هه موو به لئنه کانی جیبه جی کردوون)، پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم ده فهرموئ: په رده لاده دری، (په رده یه ک که خوا ﷺ خوی پی له دروستکراوه کانی په نهان کرده)، ته ماشای (خوای په روه ردگار) ده که ن، فهرمووی: سویند به خوا، خوا هیچ شتیکی پی نه داوون، له لایان خوشه ویستتر بی، وه بو دلایان جی فهرامو شیی زیاتر بی، له ته ماشا کردنی خوای بی وینه!

به لگه ی شه شه م: ئم فهرمووده یه ی پیغه مبه ره صلی الله علیه وسلم،

که ده فهرموئ: «عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسًا فَنَظَرُ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، لَيْلَةَ أَرْبَعِ عَشْرَةَ فَقَالَ: إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرُونَ هَذَا لَا تُضَامُونَ^(۱) فِي رُؤْيَيْهِ^(۲)، عه بدوللای کوری جهریر خوا لی پازی بی، گوتی: ئیمه له گه ل پیغه مبه ری خوا صلی الله علیه وسلم دانیشتبووین، ته ماشای مانگی

(۱) ضامه ضیماً: مثل ضارهُ ضِيراً، وزناً ومعنى، المصباح المنیر، للفيومي، ص ۱۹۰.

(۲) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۱۹۲۱۳)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۵۵۴)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۱۴۳۲)، وَابْنُ دَاوُدَ بِرَقْم: (۴۷۲۹)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (۲۵۵۱)، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (۱۷۷)، وَابْنُ حِبَّانَ بِرَقْم: (۷۴۴۲)، وَابْنُ أَبِي حَاتِمٍ فِي "الشَّعْبِ الْإِيمَان" بِرَقْم: (۲۸۳۷).

کرد له شهوی به در، شهوی چارده دا، فهرمووی: به دلیایی ئیوه
په روهردگاری خۆتان ده بینن، وهك چۆن ئەم (مانگ) ه ده بینن، زیانتان پێ
ناگا به هۆی دیتنی خواوه (زیانتان پێ ناگات، واته: هیچ خهوش و ته میك
نایه ته پێش چاوتان، یاخود وهك دنیا نیه كه نه توانن ببینن،
ته حه ممولی دیتنی نه كه ن).

حوتهم

ئو زانايانهي ديكه كه دهليڼ :

خو ﷺ نابيري بهلگهيان چيه ؟

بوئوهي ليكولئنهوه كه مان ليكولئنهويه كي بابهياننه بي، با بزانيڼ ئو زانايانهي ديكه كه دهليڼ : خو ﷺ نابيري، بهلگهيان چيه ؟ دياره ئوانه ي نكولئلي له بينيني خو ﷺ ده كهن، له روژي دواييدا، برتيني له : (مُعْتَزَلَة، شَيْعَة، خَوَارِج، مُرْجِيَّة)، ههلبهته جگه له وان ئيستاش هه ندي خه لك ههيه كه رهنگه له نيو بازنه ي نه هلي سوننه تيش دابن، پي وايه كه خواي په روه ردگار له بههشت دا نابيري، وه به پي ئوهي من ته ماشاي ته فسيره كام كرده - كه به پيوست نازام ناوي هه موويان بيتم - ئوانه چهنه شتيك به بهلگه ديئنهوه، كه من سي لهو شتانهي كه به بهلگهيان زانيون، به نه مونه ديئنهوه :

به لگهي يه که ميان : همر نايه ته که ي سووړه تي (الأنعام) ه، که ده فهرموي :

﴿ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَرَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴾ (١٣)

ده لين: شهوت خا ده فهرموي: چاوه کان نايينن، شه چاوه کان ده بيني،
دياره نيمه باس مان کرد، که راي راست وړيک شهويه که مه به ست له:

﴿ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ﴾، واته: چاوه کان خا نايينن له دنيا دا، نيد ي

خا نه يفهرمووه: له غهيري دنيا دا نايينن، ﴿ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ﴾،
واته: شه چاوانه ي نيسا له دنيا دا هن، نايينن، خا باس ي دنيا ده کات،
قيامت به جوړيکي ديکه باس ده کات، وه که له سووړه تي (القيامة) دا

ده فهرموي: ﴿ وَجْهَ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴾ (٢٢) إِلَى رَبِّهَا نَاطِرَةٌ ﴿ ٢٣ ﴾، واته: زور رو خسار

لهو روژه دا دره وشاوه ن. ته ماشاي په روه ردگاري خويان ده که ن، شهوش باس ي

قيامت ته، وه ده فهرموي: ﴿ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ﴾ (٢٦) يونس، شهوه

باسي قيامه تييه، وه که به لگه کات مان هيانه وه، به لام هه نديک له زانايان

گوتويانه: ﴿ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ﴾، (أي: لا تُحِيطُ بِهِ الْأَبْصَارُ)، واته:

چاوه کان دهوري خا ناده ن له به هشتي دا، گوتويانه شهوه ليره دا مه به ست

پي به هه شته، به لام نه گهر ﴿ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ﴾ مان به ﴿ (لا تُحِيطُ

الْأَبْصَارُ) چاوه کان دهوري ناده ن ته فسيير کرد، شه کاته نايه ته که له گهل

بينراني خوا دا، تيک ناگيري.

به لام له راستيدا پيوست بهو ته نويله ناکات، چونکه خا باس ي دنيا

ده کات و، باس ي به هشت ناکات له نايه ته دا، که ده فهرموي: چاوه کان له

دنيادا خوا نايينن، خوا چاوه كان دهييني، به لام وهك گوتم: ههنديكيان
 ناويان گوتوه، يو ويته: خاوهني ته فسيري (النسفي) كه ناوي (أبو البركات
 عبدالله بن أحمد) ه، له ته فسيره كه ي خويدا دهلي: (وَتَشَبَّثَ الْمُعْتَزِلَةُ بِهَذِهِ
 الْآيَةِ لَا يَسْتَتِب، لَأَنَّ الْمَنْفِي هُوَ الْإِدْرَاكُ لَا الرَّؤْيِي، وَالْإِدْرَاكُ هُوَ الْوُقُوفُ عَلَى
 جَوَانِبِ الْمَرْئِي وَحُلُودِهِ، وَمَا يَسْتَحِيلُ عَلَيْهِ الْحُدُودُ وَالْجِهَاتُ، يَسْتَحِيلُ
 إِدْرَاكُهُ لَا رُؤْيِيَهُ، فَزُلَّ الْإِدْرَاكُ مِنَ الرَّؤْيِيَةِ مَنْزِلَةِ الْإِحَاطَةِ مِنَ الْعِلْمِ، وَفِي
 الْإِحَاطَةِ الَّتِي تَقْتَضِي الْوُقُوفَ عَلَى الْجَوَانِبِ وَالْحُدُودِ، لَا يَقْتَضِي نَفْيَ الْعِلْمِ
 بِهِ، فَهَكَذَا هَذَا)^(١)، واته: په نابردني موعته زيله كان بهم نايه ته، بويان ته و او
 نابي، چونكه نه وه ي لهم نايه ته دا لا بر در او، بريتيه له ده وردان (إدراك) نه ك
 بينين، {رؤيية} (واته: خوا ده فهرموي: چاوه كان ده وري خوا نادهن، نه ك
 نايينن)، (إدراك) يش بريتيه له وه كه تو ده وري سنوره كانى شتيك بده ي، به لام
 زاتي ك كه سنو وري نه بوي و لايه كانى نه بن، موسته حيله كه ده وري بدر ي، به لام
 موسته حيل نيه كه بينري، (إدراك) يش له چاو (رؤيية)، وهك (إِحَاطَة) وايه له
 چاو (علم)، {خواي په وړه ردگار ده فهرموي: ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ، عِلْمًا﴾^(١١٠)
 طه، زانياري ثوان ناتواني ده وري خوا بدات، به لام نه يفهرمو وه: ناتوان
 خوا بزائن، فهرمو ويه تي: ناتوان به زانياريان ده وري خوا بدهن، وه
 لا بردني ده وردانيك كه ثمو ده خوازي ده وري بهره كانو سنوره كانى ثمو شته
 بزاني، خوازياري ثمو نيه كه زانياري له باره وه نه بوي، به هه مان شي وه ش:
 نه گهر به چاو ده ورداني شتيك، لا برا، ماناي وانيه كه بينرانه كه شي،
 نه في كراوه.

(١) تفسير النسفي: ص: ٣٦٦، ط ١، ١٤٢١ هـ، دار المعرفة .

به لآم با وهك ئينصاف ئهو پرايهى خاوهنى تهفسيرى (الميزان في تفسير القرآن)، كه ناوى (الطباطبائي)يه كه زانايه كى شيعه يه، وه تهفسيريكي زور موخته بهر. له نيو شيعه داو بيست بهرگه، بهرپرچيكي باشى ئهو قسه يه ي نه سه فيسى و ئهوانى ديكه ش ده داته وهو ده لئى: (لَوْ كَانَ الْمُرَادَ يَقُولُهُ:

﴿لَا تُدْرِكُهُ الْبَصَرُ﴾، هو نفى الإحاطة بجميع أقطار الشيء، لم يكن وجه لاختصاصه به تعالى، فَإِنَّ شَيْئاً مِنَ الْأَشْيَاءِ الْجِسْمَانِيَةِ وَلَهَا سَطُوحٌ مُخْتَلِفَةٌ الْجِهَاتِ، كَالْإِنْسَانِ وَالْحَيَوَانَ وَسَائِرِ الْأَجْسَامِ الْأَرْضِيَّةِ وَالْأَجْرَامِ السَّمَاءِيَّةِ، لَا يَمَسُّ الْحَسَّ الْبَاصِرَ مِنْهَا إِلَّا مَا يُوَاجِهُ الشَّعَاعَ الدَّائِرَ يَبْنُ الْبَاصِرَ وَالْمُبْصَرَ^(١) ده لئى: نه گهر مدهست له: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْبَصَرُ﴾ ده وردانى چاو بووايه بو هممو سنوره كان، ئهو كاته هيچ پرويه كى نه بوو كه تايبت بكرى به خواى بهرزه وه، چونكه هر شتيك له شته كان كه شتى جهسته يين، مادام چهند پرويه كى ههبن، وهك ئينسان، {پشتى ههيهو، پروى ههيهو، تهنيشتى راستى ههيهو، تهنيشتى چهپى ههيهو، سهري ههيهو خوارى ههيهو}، وه ناژه له كانو باقى شته مادديه كانى ديكه كه له سه زهويين، ياخود جهسته ئاسمانيه كان، ههستى يينين تهنيا ئهو پروه يان ده بينى، كه تيشكى ده كه ويته سهر، (واته: ئه وهى كه ده كه ويته پروى بينه رو، پروه كانى ديكه ي نابيينى)، كه واته: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْبَصَرُ﴾ نه گهر مدهست ده وردان (الإحاطة) بى، ئه وه بهس بو خوا ﷻ وانيمو بو شته كانى ديكه ش هه وايه.

کهواته: ته فسيري راست نهوه يه که بلين: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾، خوا مهبهستي پي دنيايه، ياني: له دنيا دا چاوه کان نابيين، نه گهرنا رايه که ي دیکه دهلي: (ادراك) واته: دهوردان، (احاطة)، نهوه (محمد حسين الطباطبائي) بهر بهر چيکي چاکی داوه تهوهو، په خنه کهيشی له جيی خوی دايه.

وه نیمه فرق به سوننهو شيعه ناکمين لهوه دا که کي ههقی پيکاوه، بگره فرق به کافرو مسولمانيش ناکمين، له هر شتيکدا که سيک ههقی له لابي، نیمه پشتگيري ده کمين.

به لگه ي دووه ميان: نهوان به لگه يان بهوه هيناوه تهوه، که خوا ﷺ به

مووسا ﷺ فرمووه: ﴿لَنْ تَرِنِي﴾، تو هرگيز من نابيني، به لام نیمه پيشتريش باسمان کرد، که له راستيدا نهو نايه ته نه گهر به به لگه بهي نري تهوه له سر بينيني خوا، که نیمه پينج به لگه مان لي دهره ينان، شايسته تره لهوه ي به به لگه بهي نري تهوه، له سر نه بينيني خوا، بوجي؟

يه: چونکه وه پيشتريش باسمان کرد ﴿لَنْ تَرِنِي﴾، واته: بهم حاله تهوهو له ژيانه داو، بهو توانايه تهوه، که نيستا هه ته، من نابيني، نه که به په هايي.

دو: نجا که ده لين: ﴿لَنْ﴾، بو لبردني بيراييرايه، (نفي و تأييد) ه، ده لين: نه گهر واشبي، مهبهست پي ژياني دنيايه.

سي: پاشان خوا ﷺ مه رجدارکردني بينراني، به نه جوولاني چياوه بهيوهست کردوه، که دياره مهبهست پي تهحه مول نه کراني بينراني خوايه،

بويش چيا (جل) هلبژيردرا، وه چونكه چيا زور رهق و سه خته، كهواته: ده گونجي خواي زاناو توانا، توانايه كي وا بدات به نينسان كه خوي پيشان بداو نه شجولئ و تهحه موليش بكات، ماناي وايه: وهك گوتم: شه گهر شه نايه ته بكرتته بهلگه له سهر شه كه خوا ده بينري، به هيرتره له وهي كه بكرتته بهلگه له سهر نه بينراني.

جوار: دهركه وتني خوا بو چيا، بهلگه يه له سهر شه كه خوا ده بينري، به لام چياكه تهحه مولئ نه كردو، به شه ره كهش تهحه مول ناكات، له م ژيانه دنيا ييه دا.

پينج: فرموده كي پيغه مبر صلي الله عليه وسلم كه ده فرموي: ﴿حِجَابُهُ النُّورُ لَوْ كَشَفَهُ لَأُحْرِقَ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ مَا انْتَهَى إِلَيْهِ بَصَرُهُ مِنْ خَلْقِهِ﴾^(۱)، ديسان شم فرموده يهش بهلگه يه له سهر تهحه مول نه كردني نينسان بو بينيني خوا ﷺ، له دنيا دا، به لام حال و حيسابي قيامت جيا وازه.

بهلگه سيپه ميان: هندی رپوايه تي هلبه ستراو ديننه وه، جا شيعه رپوايه تي هلبه ستراويان زور زورن، كه وهك ده گوتري: (هيچ سهر و بنيان نيه)، هره له خوره ده لين: ئيمام (جعفر الصادق) وايگوتوه، فلان ئيمام وايگوتوه، به لام سنده ديان نيه، وهك شه هلي سوننه ت نين، ئيمه ده لين: فلان هاوهل له پيغه مبر صلي الله عليه وسلم بيست، دوايي تابيعييه ك

(۱) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (۱۷۹)، وَإِنْ مَاجَهَ بِرَقْمٍ: (۱۹۵)، وَأَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۱۹۶۴۹)، وَأَبُو عَوَانَةَ بِرَقْمٍ: (۳۷۹)، وَإِنْ حَبَّانَ بِرَقْمٍ: (۲۶۶)، وَالطَّبْرَانِيُّ فِي "الْأَوْسَطِ" بِرَقْمٍ: (۶۰۲۵).

لهو هاوۀلهي بيست، دوايي يه كي ديكه لهوي، ئنجا يه كي ديكه لهوي، تا ده گاته كوتا فهرموده ناس، به لام ئهوان وا نين، همر له خووه ده لين: فلان ئيمامه وايگوتوه، بو وينه: ئيستا تهماشاي ئهو ده قه بكنه كه (الطباطبائي) خاوه ني (الميزان) هيتاويه تي، ده لي: (وفي التوحيد باسناده عن إسماعيل بن الفضل، قال: سألت أبا عبد الله جعفر بن محمد الصادق عن الله تبارك وتعالى: هل يرى في المعاد؟ فقال: سبحانه الله وتعالى عن ذلك علواً كبيراً، يا ابن الفضل إن الأبصار لا تدرك إلا ما له لون وكيفية، والله خالق الألوان والكيفيات)^(۱)، واته: له كتيبي (توحيد) دا به زغيره و سه نه دي خوي له ئيسماعيل كوري فه زله وه هيتاويه تي ده لي: له ئهو عه بدوللا جعفره ري كوري موحه مه دي صادق پرسي، ده رياره ري خواي بهر ده وام و بهرزو پايه بهرز: نيا له قيامه تي ده بينري؟ ئه ويش گوتي: پاكي و بهرزي بو خوا، وه بهرزيه كي زور گه وره بو خوا، له وه كه بينري، ئه ي كوري فه زل! چاوه كان ته نيا ئهو شتانه ده بينن، كه رهنگيان ههيمو چوئيه تيان ههيه، به لام خوا به ديهيته ري رهنگه كان و چوئيه تيه كانه.

ئيمه ش ده لين: نه گهر گريمان ئهو راستيش بي، چاوه كان ته نيا ئهو شتانه ده بينن، كه رهنگو چوئيه تيان ههيه له دنيا دا، خو ئيمه نالين: خواي پهروه دگار رهنگيكي تايبه تي و چوئيه تيه كي تايبه تي ههيه! به لكو بينراني خوا ﷺ له بهه شتدا بهو شيويه كه خوا بوخوي ده زاني، چونكه حال وبالي قيامه ت و بهه شت روي دوايي، زور له هه دنيا جيايه.

(۱) تعبير الميزان: ج ۷، ص ۳۱۰، ۳۱۱.

هشتم

تایا خوا ﷺ ده گونج له خونددا بینری ؟

ننجا بیینه سر باسی نهوه که: تایا خوا ﷺ ده گونجی له خونددا بینری ؟

کتیبيک له وباروهه هییه به ناوی: (تعطیر الأنام بذکر من رأى ربّه في المنام) هی (عبدالفتاح بن صالح القديش الياضي)یه، که چاپی یه که می له سالی (۲۰۱۱) دا کراوه، واته: {بؤن خوښکردنی خه لکی، به باسکردنی نه وانهی که په وروډگاریان له خونددا بینیه}، که نهو کتیبه باسی زیاتر له هفتا (۷۰) که سیک ده کات له زانایان و پشهوایان، که خواي په وروډگاریان له خونددا بینیه، منیش دیاره زیاتر سووډم لهو کتیبه بینیه، بو نوو سیننی تهم باسه، که پیم وایه هر که سیک عه و داللی هق بی و بیه وی له وباروهه بهرچاو و وونو د لیبی، تهم باسه نهو نامانجهی بو دینیه دی.

پنراني خوا عجل له خه ون دا، راستيه کي سه لمينراوه

نيمه سي جوړه بهلگه ي گشتي لهوباره وه ده خهينه پرو، که هر کام لهو
سي بهلگه يه، چندان بهلگه ده گريته خوي :

۱/ چهند فهرموده يه كه له باره ي بينيني خواوه، له خهون دا.

۲/ يه كدهنگي (اجماع) ي زاناياني موعته بهر له سهر ديتني خوا، له خهون دا.

۳/ ناوي ژماره يه كه له زانو پيشهوايان - وهك نمونه - كه خواي بهرزو مهزنيان
له خهون دا، ديوه.

۱/ چهند فهرموده يهك له بارمی بينینی خواوه، له خهوندا:

په كېم: ﴿عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَتَانِي رَبِّي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! قُلْتُ: لَبَّيْكَ رَبِّي وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: هَلْ تَدْرِي فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى؟ قَالَ: قُلْتُ: رَبِّي لَا أَدْرِي، قَالَ: فَوَضَعَ يَدَهُ بَيْنَ كَتِفَيَّ، فَوَجَدْتُ بَرْدَهَا بَيْنَ ثَدْيَيَّ، فَعَلِمْتُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! قُلْتُ: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: هَلْ تَدْرِي فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى؟ قَالَ: قُلْتُ: فِي الدَّرَجَاتِ وَالْكَفَّارَاتِ، وَفِي نَقْلِ الْأَقْدَامِ إِلَى الْجَمَاعَاتِ، وَإِسْبَاغِ الْوُضُوءِ فِي الْمَكْرُوهَاتِ، وَانْتِظَارِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ، وَمَنْ يَحَافِظَ عَلَيْهِنَّ عَاشَ بِخَيْرٍ، وَمَاتَ بِخَيْرٍ، وَكَانَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ﴾^(۱)،
واته: عهبدو لڼلای کورې عه عباس خوا لڼی رازی بی، ده لڼی: پیغه مبهه صلی الله علیه وسلم فهرمووی: پهروه ردگارم له جوانترین شیوه دا هاته لام (له خهونمدا)، فهرمووی: نهی موحه ممه! گوتم: له خزمه تتدام نهی پهروه ردگارم، بو هر شتيك كه تو رازی بكات، فهرمووی: نایا ده زانی فریشته کانی سه ری له چیدا مشتومپ یانه؟ گوتم: پهروه ردگارم نازانم، نجا دهستی له نیو هه ردوو شانه کانم دانا، ساردايي و فينکايي دهستيم له نيوان هه ردوو مه کم (واته: سينگم) دا هه ست پيکړد، پاشان فهرمووی: نهی موحه ممه! گوتم: له خزمه تتدام نهی پهروه ردگارم بو هر شتيك كه تو رازی بكات، فهرمووی: نایا ده زانی فریشته کانی سه ری له چیدا مشتومپ یانه؟ گوتم: ده باره ی پله کانو كه ففاره ته كان (واته: نهو شتانه ی كه ده بنه هو ی سپرانه و ی گونا هه كان)،

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۳۴۸۴)، وَعَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ بِرَقْمٍ: (۶۸۲)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ: (۲۲۳۴) وَقَالَ حَسَنٌ غَرِيبٌ، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ.

وه دهر باره ي پي هه لهيانه کان بهرو نوږه کاني به کو مهل، وه دستنوږ گرتني تيرو ته واوله سه غله تيبه کان دا، وه چاوه پيکردني نوږ له دواي نوږ (بو که سيک که له مزگوت ده مينی له نيعتي کافدا)، وه هر که سيک پاريزگاري له نوږه کاني بکات، به خير ته مهنه کهي بهري ده کات، وه به خير ده مري، وه له گوناوه کاني دهر بازي ده بي، وه که نه و روژه ي که له دايکي بووه.

دوهم: ﴿عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَبْطَأَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَصَلَاةِ الْفَجْرِ حَتَّى كَادَتْ أَنْ تُدْرِكَنا الشَّمْسُ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى بِنَا فَخَفَّ فِي صَلَاتِهِ، ثُمَّ انْصَرَفَ وَأَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: عَلَى مَكَانِكُمْ! أَخْبِرَكُمْ مَا بَطَّأَنِي عَنْكُمْ الْيَوْمَ فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ، إِنِّي صَلَّيْتُ فِي لَيْلَتِي هَذِهِ مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ مَلَكَني عَيْنِي فَنُمْتُ، فَرَأَيْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ وَأَجْمَلِهَا، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَبِّ، قَالَ: فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى؟ قُلْتُ: لَا أَدْرِي فَوْضِعَ كَفِّهِ بَيْنَ كَتِفَيَّ فَوَجَدْتُ بَرْدَ أَنْامِلِهِ بَيْنَ ثَدْيَيْ، فَعَلِمْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَبَصَرْتُهُ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ! قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَبِّ! قَالَ: فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى؟ قُلْتُ: فِي الْكُفَّارَاتِ قَالَ: وَمَا هُنَّ؟ قُلْتُ: الْمَشْيُ عَلَى الْأَقْدَامِ إِلَى الْجُمُعَاتِ، وَإِسْبَاحُ الْوُضُوءِ فِي السُّبُراتِ، قُلْتُ: وَالْدَّرَجَاتِ، قَالَ: وَمَا هُوَ؟ قُلْتُ: إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَلَبِنُ الْكَلَامِ وَالصَّلَاةُ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، قَالَ: سَلِّ، قُلْتُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْحَسَنَاتِ وَتَرَكْتُ الْمُتَكْرَاتِ، وَحُبُّ الْمَسَاكِينِ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي، وَإِذَا أَرَدْتَ فِتْنَةً بَيْنَ خَلْقِكَ فَتَجَنَّبْ إِلَيْكَ غَيْرَ مَقْتُونٍ، وَأَسْأَلُكَ حُبَّكَ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ، وَحُبَّ عَمَلٍ يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ حُبَّكَ﴾^(۱)، واته: موعازي كوري جه بهل خوا ليی رازي بن ده لي: روژيك پيغه مبهري صلى الله عليه وسلم بو نوږي

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۲۲۱۶۲) تعليق شعيب الأرناؤوط: ضعيف لاضطرابه، والطبراني برقم: (۲۹۰)، وألحاکم برقم: (۱۹۱۳).

به ياني درهنگ هات، نزيك بوو خوړ هه لېج، دوايي هاته دهر نويژي پيكردين،
وه نويژه كه ي به سووكيې كرد، پاشان له نويژه كه ي ته واو بوو، پووي تيكردين
فهرمووي: له شوييني خوټان بن! هه والتان پيډه ده م كه بوچي نه مړو درهنگ
هاتم، تنجا فهرمووي: تم شو نه وه نده ي كه خوا بيهوي نويژم كرد، دوايي
خه و زوري بو هيټام و چاوه كانم خه وتن، په روه ردگاري زال و پايه به رزم له
جوانترينو ريكوپيكترين شيوه دا بيني، فهرمووي: نه ي موخه مده!
گوتم: له خزمه تدام په روه ردگارم.

فهرمووي: ثايا ده زاني فريشته كاني سهري له چيدا مشتمرپانه؟
گوتم: نازاتم.

له په دهستي خسته نيوان هه ردوو شانه كانم، ههستم به ساردابي سهره
په نجه كاني كرد له نيوان هه ردوو مه كم دا، (واته: له سهه سينگم)، وه هه موو
شتيكم زاني و بيني، دوايي فهرمووي: نه ي موخه مده!
گوتم: له خزمه تدام په روه ردگارم.

فهرمووي: ثايا ده زاني فريشته كاني سهري له چيدا مشتمرپانه؟
گوتم: دهر باره ي كه فقار ات.

فهرمووي: كه فقار ات چين؟

گوتم: رويشتن به پييان به ره و نويژي به كوهل، وه ده ستنويژي ته واوگرتن له
كاتي به يانياني ساردا، گوتم: وه دهر باره ي پله كان.

فهرمووي: پله كان چين؟

گوتم: خواردن دان به خه لك و، قسه ي نه رم له گه ل خه لك كردن، وه
شهونويژ كردن له شهودا، له كاتيكا كه خه لك خه وتون.

ننجا خوا پيې فهرمووم: داوام ليېکه (واته: ليېم پياړپوه).

منيش گوتم: خوايه! داوات ليده کهم: چاکه کانم به نسيب بکهی، وه خراپه کان واز ليېنم، وه داوات ليده کهم: خوښويستیی هه ژارانو نه دارانم بجهیه دل، وه داوات ليده کهم: ليېم ببووری، بهزه بیت پيېم دابی، وه نه گهر ویستت خه لک تاقي بکهیه وه تووشی به لایه کیان بکهی، بمبهوه بو لای خوټ، بیتهوهی من تاقي بکهیه وه، (واته: بیتهوهی تووشی گوناحو تاوان ببم)، وه داوات ليده کهم: خوښويستیی خوټم بجهیه دل، وه خوښويستیی ههر که سیک که توی خوښدهوی، وه خوښويستیی ههر کرده ویهه، که له خوښويستیی توم نزيك ده خاتمه.

سپيېم: ﴿عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَائِشٍ رضي الله عنه، قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: رَأَيْتُ رَبِّي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ، فَقَالَ: فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى؟ فَقُلْتُ: أَنْتَ أَيُّ رَبِّ أَعْلَمُ، فَوَضَعَ كَفَّهُ بَيْنَ كَتِفَيَّ فَوَجَدْتُ بَرْدَهَا بَيْنَ ثَدْيَيَّ، فَعَلِمْتُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ، ثُمَّ تَلَا: ﴿وَكَذَلِكَ

نَرَىٰ إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَيَكُونُ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٥﴾ **الأنعام**﴾^(۱)، واته: عه بدورپه همانی کورې عائش خوا لیې رازی بی، ده لی: گویم له پیغه مبهری خوا صلی الله علیه وسلم بوو، دهیغه رموو: په روه ردگاری خویم له جوانترین شیوه دا بیني، فهرمووی: فریشته کانی سه ری له چیدا

(۱) أَخْرَجَهُ الدَّارِمِيُّ بِرَقْم: (۲۱۴۹)، قَالَ حُسَيْنٌ سَلِيمٌ أَسَدٌ: إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ إِذَا ثُبُتَتْ صُحْبَةُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَائِشٍ، قَالَ ابْنُ حِبَّانَ لَهُ صَحْبَةٌ، وَقَالَ الْبُخَارِيُّ لَهُ حَدِيثٌ وَاحِدٌ إِلَّا أَنَّهُمْ مُضْطَرِبُونَ فِيهِ، وَقَالَ ابْنُ السَّكَنِ يُقَالُ لَهُ: صَحْبَةٌ، وَذَكَرَهُ فِي الصَّحَابَةِ مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ وَالْبُخَارِيُّ وَأَبُو زُرْعَةَ الدَّمَشْقِيُّ، وَأَبُو الْحَسَنِ بْنُ سَمِيعٍ، وَأَبُو الْقَاسِمِ الْبَغَوِيُّ، وَأَبُو زُرْعَةَ الْحَرَانِيُّ وَغَيْرُهُمْ، الْإِصَابَةُ فِي تَمْيِيزِ الصَّحَابَةِ، لِابْنِ حَجَرٍ ج ٤، ص ٣٢٠ - ٣٢٤، رَقْمُ التَّرْجَمَةِ: (٥١٥٢).

مشتومپريانه؟ منيش گوتم: تو زاناتري ته په ورو درگارم! دهستي خسته نيوان هه ردو شاتم، ههستم به فيتكايي و سارديي كرد له نيوان هه ردو مه كم دا (واته: سهر سينگ)، هه چي له ناسمانه كان و زهويدا هه بوو، بوم دهر كهوت، دوايي (پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم) هم نايه ته ي خويند هوه: ﴿وَكَذَلِكَ نَرَىٰ إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَيَكُوْنُ

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ﴾ (الانعام، ۷۵) واټه: تاوا موټكي فراواني ناسمانه كان و زهوي پيشاني تيبپراهم ددهين، تاكو له بپروا پته وان بي.

ننجا جگه لمو سي هاوه له، له ده (۱۰) هاوه لي ديكه شهوه، هم فهرمووده يه به شيوازي جوړاو جوړ گيږدراوه ته وه: كه به پيوستي نازانم مانا كړنه وه ي هه موويان دووباره بكه ينه وه يه كسهر دهقه عهريه بيه كه يان دينين:

چوارهم: ﴿عَنْ أَبِي رَافِعٍ، قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَشْرِقَ اللَّوْنِ فَعَرَفَ السَّرُورَ فِي وَجْهِهِ، فَقَالَ: رَأَيْتُ رَبِّي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ، فَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ! أَتَدْرِي بِمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى؟ ...﴾ {أَخْرَجَهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي "الكبير" برقم: (۹۳۸)}.

پينجهم: ﴿عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْجَرَّاحِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: رَأَيْتُ رَبِّي ﷻ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ، قَالَ: فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى ...؟﴾ {رواه الطبراني في "الدعاء": ج ۱، ص (۴۱۹)}.

شههم: ﴿عن ثوبان، قال: خرج إلينا رسول الله صلى الله عليه وسلم بعد صلاة الصبح، فقال: إن ربِّي تعالى أتاني الليلة في أحسن صورة...﴾ {رواه الطبراني في "الدعاء": (۴۱۹/۱)}.

حهوتهم : ﴿عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهَلِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَاءَ لِي رَبِّي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّد...﴾ {رواه الطَّبْرَانِيُّ فِي "الدَّعَاءَ": (٩٣٨/١)}.

هه شتم : ﴿عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: حَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: رَأَيْتُ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ...﴾ {أَخْرَجَهُ الدَّارَقُطْنِيُّ فِي كِتَابِ "رُؤْيَا اللَّهِ" (١٧٨/١)}..

نویم : ﴿عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَتَانِي اللَّيْلَةَ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ...﴾ {أَخْرَجَهُ الدَّارَقُطْنِيُّ فِي "رُؤْيَا اللَّهِ"، ص ١٨٠}.

دهیهم : ﴿عَنْ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: أَتَانِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ...﴾ {أَخْرَجَهُ الدَّارَقُطْنِيُّ فِي "رُؤْيَا اللَّهِ"، ص ١٨٠}.

یازدهیهم : ﴿عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَصْبَحْنَا يَوْمًا فَاتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَنَا، قَالَ أَتَانِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ الْبَارِحَةَ فِي مَنَامِي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ...﴾ {أَخْرَجَهُ الدَّارَقُطْنِيُّ فِي "رُؤْيَا اللَّهِ" رقم: (٢٧٦)}.

دوازدهیهم : ﴿عَنْ أُمِّ الطَّفِيلِ امْرَأَةِ أَبِي بَنِ كَعْبٍ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: رَأَيْتُ رَبِّي فِي الْمَنَامِ...﴾ {أَخْرَجَهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي "الكبير" برقم: (٣٤٦)}.

سیزدهیهم : ﴿عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَفْرَاءَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ رَبِّي فِي حَظِيرَةٍ مِنَ الْفِرْدَوْسِ﴾ {كنز العمال، رقم: (١١٥٤)}.

تَنجَا (ابن تيمية) له كتيبى (مجموع الفتاوى) دا گوټوويه تى: {وَكَذَلِكَ الْحَدِيثُ الَّذِي رَوَاهُ أَهْلُ الْعِلْمِ أَنَّهُ قَالَ: ﴿رَأَيْتُ رَبِّي فِي صُورَةٍ كَذَا وَكَذَا﴾ يُرَوَى مِنْ طَرِيقِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَمِنْ طَرِيقِ أُمِّ الطُّفَيْلِ وَغَيْرِهِمَا وَفِيهِ ﴿أَنَّهُ وَضَعَ يَدَهُ بَيْنَ كَتِفَيَّ حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ أَنَامِلِهِ عَلَى صَدْرِي﴾ هَذَا الْحَدِيثُ لَمْ يَكُنْ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ، فَإِنَّ هَذَا الْحَدِيثَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ. وَفِي الْحَدِيثِ: ﴿أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَامَ عَنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْهِمْ وَقَالَ: رَأَيْتُ كَذَا وَكَذَا﴾، ... فَعَلِمَ أَنَّ هَذَا الْحَدِيثَ كَانَ رُؤْيَا مَنَامٍ بِالْمَدِينَةِ، كَمَا جَاءَ مُقَسَّرًا فِي كَثِيرٍ مِنْ طُرُقِهِ ﴿إِنَّهُ كَانَ رُؤْيَا مَنَامٍ﴾ مَعَ أَنَّ رُؤْيَا الْأَنْبِيَاءِ وَحْيٌ لَمْ يَكُنْ رُؤْيَا يَقْظَةٍ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ. وَقَدْ اتَّفَقَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا يَرَى رَبَّهُ بِعَيْنَيْهِ فِي الْأَرْضِ {^(١)، واته: ههروها نهو فهرموده يه ي که زانايان گيړاويانه تهو که پيغه مبهه صلى الله عليه وسلم فهرموده يه تى: پهروه ردگاري خوّم له شيويه کي ناواو ناواو د بينى، نهو فهرموده يه له پي (ابن عباس و أم الطُّفَيْل) و غه يري نهوانيشه وه، گيړدراوه ته وه، وه نهوه ي تيدايه که: (خوا ده ستي خسته نيوان شانه کانه، تاكو ساردايي سه ره په نجه کانيم له سينه مده ست پيکړد)، وه نهو فهرموده يه له شهوي ميعراج دا نه بووه، به لکو نهو رووداوه له مه دينه بووه، نه که مه که، که واته: زانيمان نهو فهرموده يه باسي خهونيک ده کات، که له خهودا بووه، وه له مه دينه ش بووه، وه که روونکراوه ته وه له زوربه ي گيړانته وه کانه، که خهونيک بووه له کاتي خهوتندا، له گه له نه وه شدا که خهوني پيغه مبهه رانيش وه حيه، به لام خهونيکي کاتي بيداري نه بووه، له شهوي ميعراج دا، وه بيگومان مسولمانان له سه ره نهوه يه کده نگن که، پيغه مبهه صلى الله عليه وسلم به چاوي خوي له سه ره زهوي پهروه ردگاري نه بينيوه.

(١) مجموع الفتاوى، ج ٣، ص ٣٧٨.

۲ / په كدهنگيې (اِجماع)ي زاناياني موعته بهر له سهر ديتنې خوا، له خمون دا:

زوربه ي هره زوري زانايان له سهر شهو ريكهوتوون، كه خواي مهزن له
خهوندا دهينري، نه گهر نه ليم هه موويان، چونكه هه نديك له زانايان ده لين:
هه موو زاناو پيشه وايان په كدهنگن، بو غوونه:

۱/ (النوي) له كتيبې (شرح صحيح مسلم) دا ده لي: (قَالَ الْقَاضِي وَاتَّفَقَ
الْعُلَمَاءُ عَلَى جَوَازِ رُؤْيَةِ اللَّهِ تَعَالَى فِي الْمَنَامِ وَصَحَّتْهَا ، وَإِنْ رَأَى الْإِنْسَانُ
عَلَى صِفَةٍ لَا تَلِيْقُ بِحَالِهِ مِنْ صِفَاتِ الْأَجْسَامِ ، لَأَنَّ ذَلِكَ الْمَرْئِي غَيْرَ ذَاتِ
اللَّهِ تَعَالَى، إِذْ لَا يَجُوزُ عَلَيْهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى التَّجَسُّمُ وَلَا اخْتِلَافُ الْأَحْوَالِ
بِخِلَافِ رُؤْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ^(۱)، واته: قاضي عياض گوتويه تي:
زانايان له سهر شهو يه كدهنگن، كه ده گونجي خواي بهرز له خهوندا بيينري،
وه راسته كه بيينري، با نينسان به شيويه كه له سهر سيفه تيكيش بيينري
كه سيفه تي جهستان بي و شايسته ي خوا نه بي، {بو وينه: له شيويه به شهردا
بييني، يان له شيويه رووناكييدا بييني}، چونكه نا شهو بينراوه، بريتي نيه
له خودي خواي بهرز، {به لام خواي بي وينه، له وينه ي شتيك دا خوي ده خاته
به رچاو}، چونكه ناگونجي خوا ﷺ بجهستي، وه ناشگونجي له شيويه
جوړاو جوړدا بيينري، (وهك خودي بي وينه ي خوي) به پيچه وانه ي پيغه مبهري
خواوه صلى الله عليه وسلم {كه له شيويه جوړاو جوړدا دهينري، كورد له

بهرگي کوردیدا دهیپینئ، عهړېب له بهرگي عهړېبی دا، هیندیهک له بهرگي هیندیداو... هتد، وه هر کهسهش به زمانی خوئی دهیوینئ؟^(۱).

ننجا نهو دهقهی هیئامان له (قاضي عیاض)وه، ویرای نهوه که (النووي) هیئاویهتی، هر کام له (ابن حجر العسقلاني) خواوهنی (فتح الباري)^(۲)، وه (ابن الحاج) له (المدخل)^(۳)یش دا، هیئاویانه.

ب - (الدَّارِمِي) له (السنن)ی خوئی له ژیر ناوونیشانی: (باب رؤية الرب في النوم) {باسی بینینی پهروهردگاری بهرز له خهوندا} دهلی: {أَجْبَرْنَا نَعِيمُ بْنُ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ قُطَيْبَةَ عَنْ يُوسُفَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ: مَنْ رَأَى رَبَّهُ فِي الْمَنَامِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ} {أَخْرَجَهُ الدَّارِمِيُّ بِرَقْم: (۲۱۵۰)}^(۴)، واته: نوعهیمی کورې حه مهاد له (عبدالحميد) کورې (عبدالرحمن) له (قطبة)وه نهویش له یوسفوه، ههوالی پیداین که ئیبنو سیرین (که یه کیکه له زانایانی تاییعینو کتیبی تمعبیری خهونانشی هیه) گوتوویهتی: هرکه سیک پهروهردگاری خوئی له خهوندا بینئ، دهچیته بهههشت.

(۱) نهوهی نیوان کهوانهکان زیادهی خوومه.

(۲) فتح الباري، ج ۱۲، ص ۳۷۸.

(۳) المدخل، ص ۲۹۰.

(۴) ج ۲، ص ۱۷۰.

(۵) نعيم بن حماد: صدوق كثير، الخطأ والوهم، ويوسف: هو يوسف بن ميمون القرشي المخزومي: قال المزي: قال أبو طالب، عن أحمد بن حنبل: يوسف الصباغ مولى آل عمرو بن حريث ضعيف، ليس بشيء، وقال أبو زرعة: وأهـي الحديث، وقال أبو حاتم: ليس بالقوي، منكر الحديث جداً، ضعيف، وقال البخاري: منكر الحديث جداً، وقال النسائي: ليس بالقوي، وقال في موضع آخر: ليس بثقة، وقال الدار قطني: ضعيف.

ج - يه کيکي ديکه لهو زانايانه که باسي بينيني خوا دهکات (ابن تيمية الحراڼي) يه ره مه ته خوا له ههمو زاناياني ئيسلام بئ، له کتبي (منهاج السنّة النبوية) دا دهلي: {وما يشبه المثل العلمي: رؤية الربّ تعالى في المنام فَإِنَّهُ يَرَى فِي صُورٍ مُّخْتَلَفَةٍ يَرَاهُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى حَسَبِ إِيمَانِهِ، وَلَمَّا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْظَمَ إِيمَانًا مِنْ غَيْرِهِ، رَأَاهُ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ، وَهِيَ رُؤْيَا مَنَامٍ بِالْمَدِينَةِ كَمَا نَطَقْتَ بِذَلِكَ الْأَحَادِيثِ الْمَأْثُورَةِ} ^(۱)، واته: وه لهوهي که وه ويته زانستي دهچيت، بينيني خواي بهرزه له خهوندا، خواي بهرز له شيوهي جياجيادا دهينري، هر بهندهيهک به پي ئيماني خوي خوا دهيني، نجا له بهرئوهي پيغه مبر صلي الله عليه وسلم ئيماني له هي ههمو کهس مهزنترو تهواوتر بووه، بويه خواي بهرزو مهزني له جوانترين شيوهدا بيني، که ئهويش خهونيک بوو له مهدينه بيني، وهک له فهرموده گيرراوهکان دا هاتوه.

ههلبته مبهستي (ابن تيمية) دا لهوهدا که دهلي: خهونيک بووه له مهدينه بينيويه تي، ئهويه که وانه زانري، ئو ديتنه پيغه مبر صلي الله عليه وسلم بو خوا مبهست پي: شهوي شهوړو بهرزبونوه (ليلة الإسراء والمعراج) بووه. ههروهها هر (ابن تيمية الحراڼي) له (مجموع الفتاوى) دا گوتويه تي: {وَقَدْ يَرَى الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ فِي الْمَنَامِ فِي صُورٍ مُّتَوَعَةٍ عَلَى قَدْرِ إِيمَانِهِ وَيَقِينِهِ} ^(۲)، واته: وه ئيماندار جاري وا هيه پهروردگاري خوي له خهوندا دهيني، له شيوهي جوړاو جوړدا، بهي ئيمانه کهي ويهينه کهي.

(۱) ج ۵، ص ۳۸۳.

(۲) ج ۳، ص ۳۹۰.

۲/ ناوی ژماره‌یمک له زاناو پېشمه‌وایان - وهک نموونه - که خوای بهرزو مهزنیان له خمون دا، دیوه:

دیاره من ناوی ههژده (۱۸) که‌سم هیټاوه لهو کتیب‌ه هه‌ر ئه‌وه‌نده‌یام
ئ‌وه‌رگرتوه، ته‌گه‌رنا بوخوی ناوی زور زیاتری هیټاوه^(۱):

۱ - (حسن بن علي بن أبي طالب) وهک (الصّاحي) له کتیب‌ی (سبل الهدی
والرشاد) بهرگی (۱۱)، لاپه‌ره (۲۸۴) دا هیټاویه‌تی، که خوای بهرزو
مهزنی له خمون دا بینیه‌وه.

۲ - (الحسن البصري) وهک له (ابن الجزري) له کتیب‌ی (الزهر الفاتح) بهرگی (۱)
لاپه‌ره (۱۱) دا هیټاویه‌تی.

۳ - (رقبة بن مصقلة) وهک (الطبراني) له (المعجم الأوسط) بهرگی (۳)،
لاپه‌ره (۳۷۹)، وه (ابن الجعد) له (مسند) له بهرگی (۱)، لاپه‌ره (۱۹۸)، وه
(البيهقي) له (شعب الإيمان) بهرگی (۳)، لاپه‌ره (۱۶۴)، وه (ابن حبان) له
کتیب‌ی (الثقات) بهرگی (۴) لاپه‌ره (۳۰۱)، وه (ابن الجوزي) له کتیب‌ی
(المنتظم) بهرگی (۸) لاپه‌ره (۴۲) دا، ئه‌و به‌سه‌ره‌ته‌یان هیټاوه.

۴ - (علي بن الموفق) (البيهقي) له (شعب الإيمان) بهرگی (۳)، لاپه‌ره
(۵۰۱)، وه (الغزالي) له (إحياء علوم الدين) بهرگی (۱) لاپه‌ره (۲۴۱)، وه
(ابن المفلح) له (المقصد الأرشد في ذكر أصحاب أحمد) دا باسی ئه‌وه‌یان

(۱) باسی زیاتر له حفتا (۷۰) که‌سی کردوه، پروانه: (تعطير الأئام بذكر من رأى ربه في
المنام) ص: ۶۱ - ۹۷.

کړدوه که (علي بن الموفق) خوى باسى کړدوه و گوتوويه تى: من له خهوندا به خزمهت پهروه دگارم گهيشتوم.

۵ - (ابراهيم بن ادهم) وهك (ابن الجوزي) له كتيبى (صفة الصفوة) بهرگى (۲) لاپهړه (۳۴۲)، وه (أبو طالب المكي) له كتيبى (قوت القلوب) بهرگى (۲) لاپهړه (۱۰۸۲)، وه (الترمذي) له (نوادير الأصول) بهرگى (۱) لاپهړه (۳۹۱)، وه (الصفوري) (نزهة المجالس) بهرگى (۱) لاپهړه (۷۱) دا هينوايانه.

۶ - (الإمام أبو حنيفة) وهك (حاشية البجيرمي على الخطيب) له بهرگى (۱) لاپهړه (۴۳۱) دا، ههروه ها (شرح الحصفي) له بهرگى (۱) لاپهړه (۵۱) دا، وه (شذرات الذهب) له بهرگى (۳) لاپهړه (۲۵)، ههړ كام لهو سييانه ش خهون ديتنى نه بو حنيفه يان به خواى بهرزه وه نه قل كړدوه، ته نانه ت له هه نديكيان دا هاتوه كه (أبو حنيفة) گوتوويه تى: سهد (۱۰۰) جار له خهونم دا به خزمهت خواى پهروه دگارم گهيشتوم.

۷ - (الإمام الشافعي)، كه (عبدالمجيد العدوي) له لاپهړه (۱۵۸) ي كتيبى (التحفة المرضية) دا هينوايتى، كه خواى بى هاوه لى له خهون دا ديوه و له كيښه يه كى گوره ي (هارون الرشيد) دهر بازي بووه.

۸ - (أبو يزيد البسطامي)، كه (ابن الجوزي) له كتيبى (صفة الصفوة) بهرگى (۲) لاپهړه (۳۱۱) دا، وه (ابن تيمية) له (مجموع الفتاوى) بهرگى (۲) لاپهړه (۳۱۵) دا، وه (ابن القيم) له (مدارج السالكين) بهرگى (۲) لاپهړه (۳) دا، وه (طبقات المناوي الكبرى) له بهرگى (۱) لاپهړه (۴۵۲) دا، ههروه ها (الشاطبي) له (الإعتصام) بهرگى (۲) لاپهړه (۲۶۰) دا، باسيان كړدوه كه (أبو يزيد البسطامي) له خهونى دا به خزمهت خواى پهروه دگارم گهيشتوه.

۹ - (الإمام الأوزاعي) همدېك له (الأصفهاني) له (حلية الأولياء) بهرگی (۶) لاپهړه (۱۴۲) دا، وه (ابن الجوزي) له (صفة الصفوة) بهرگی (۲) لاپهړه (۴۱۸) دا، وه له (المنتظم) بهرگی (۸) لاپهړه (۱۹۸) دا، وه (تأريخ دمشق) بهرگی (۲) لاپهړه (۴۱۸) دا، وه (ابن كثير) له (البدایة والنهائة) بهرگی (۱۰) لاپهړه (۱۱۷) دا، باسی خهونی تهو پيشهوايهيان كرده، به خوی پهروهردگاروه.

۱۰ - (الإمام أحمد بن حنبل) (الخلال) له كتيبى (المجالس العشرة) بهرگی (۱) لاپهړه (۴۵) دا، وه (الدميري) له (حياة الحيوان) بهرگی (۱) لاپهړه (۵۱) دا، وه (الذهبي) له (السیر) بهرگی (۱۱) لاپهړه (۳۴۷)، وه (الغزالي) له (الإحياء) بهرگی (۱) لاپهړه (۲۴۷) دا، باسی له خهوندا بينینی خوی پهروهردگاريان كرده، له لاين نيمام تهحمدهوه.

۱۱ - (الحكيم الترمذي) كه يهكيك له فهرموده ناسانه، جيا له (الترمذي) خاوهنی (السنن)، كه (حاشية البجيرمي على الخطيب) له بهرگی (۱) لاپهړه (۴۳۱) دا، وه همدوها له كتيبى (بريقة عمودية) له بهرگی (۱) لاپهړه (۱۶۵) دا، وه (طبقات المناوي الكبرى) له بهرگی (۱) لاپهړه (۵۸۹) دا، وه (الدمياطي) له كتيبى (إعانة الطالبين) بهرگی (۱) لاپهړه (۲۴۷) دا، باسی تهويهان كرده كه (الحكيم الترمذي) گوتويهتي: زورجاران له خهون دا به خزمهت خوا ﷺ گهيشتوم.

۱۲ - (علي بن الخطاب الجزيري) كه همدېك له (المناوي) له (طبقات المناوي الكبرى) له بهرگی (۱) لاپهړه (۶۳۲) دا، وه (الشعراني) له (لطائف المنن للشعراني) له لاپهړه (۷۱۸) دا هيناويانه، كه خهونی به خوی تاكهوه بينيوه.

۱۳- (علي بن وهب السنجاري) وهك (المنائي) له (طبقات المناوي الكبرى) له بهرگی (۱) لاپهړه (۶۹۱) دا باسی كړدوه، كه خهونی به خواوه بینيوه.

۱۴- (أبو إسحاق الإسفرائيني) وهك (إبن العربي) له كتيبى (عارضه الأحوذى) له بهرگی (۱۲) لاپهړه (۱۱۷) دا هیڼاوییهتی، كه خهونی به پوره ردگاریهوه بینيوه.

۱۵- (الإمام أحمد الرفاعي) وهك (الشعراني) له كتيبى (الطبقات الكبرى للشعراني) بهرگی (۱) لاپهړه (۲۸۹) دا هیڼاوییهتی، كه له خهونی دا به خزمهت خوای بهرزو مهزن گهیشتهوه.

۱۶- (عبد الوهاب الشعراني) وهك له كتيبى (لطائف المنن) بهرگی (۱) لاپهړه (۲۸۹) دا گوتووییهتی: دوو جاران له خهون دا شهړهفی دیتنی خوای بهرزو مهزنم پیېرا.

۱۷- (الأوسي صاحب التفسير) وهك له تهفسیرهكهی خوای (روح المعاني) له بهرگی (۹)، لاپهړه (۵۲) دا، باسی كړدوه، كه خوای پوره ردگاری له خهون دا بینيوه.

۱۸- (الملا رمضان البوطي) بابی دكتور (محمد سعيد رمضان البوطي) یه، كه كوردهو خهلكی بۆتانهو بهداخهوه له هه لومهرچیكي ناخوش دا له سوريا كوژرا، دیاره نووسهري شو كتيبّه كه من شو شتانهم لی خواستوتوتهوه دهلی: له سالی (۱۴۲۵) ی كۆچی دا، له گهلا (توفیق) ی نهوهی دا، كه كوری دكتور (محمد سعيد رمضان البوطي) یه، پیکهوه بووین له سهفهري حهج دا، له (منی) شو خهونهی باپیری بۆ گیارامهوه، كه له نه خوشی مه رگی دا، له خهونی دا، قیامهت هاتوهو، خوای بی هاوهلی بینيوه.

۱۹- کؤتا کس خؤم که باسم کردوه، دياره من نزيکهي حفتهيه ک پيش گيرانم له لايهن نه ميريکيه کانوه، له (۲۰۰۳/۷/۱۰) دا له خهون دا به خزمهت خواي پهروهر دگار گهيشتم، که نه مهش دهقي نهو خهونهيه:

له خهونم دا بينيم خواي بهرزو مهزن له ناسماني هاته خوارو، مني له گهل خوي دا بردو به پينج شوين دا - که له شيوهي ژور دابوون - گيرامي، له هر ژوره دا ماويه کي کهم ده ماموه، پاشان که له ژوري پينجهم ته و او بووين، ههستم کرد خواي به خشهرو به خشنده له گهل خوي هي ناميه دهر، يه کسهر يش دواي نهو به يدار بو موه.

به لام نهوهي بو من جي سهرنج بو نهو بوو، که له کاتي گهرانم به نيو ژوره کان دا، ههستم به نار ههتي و دلتهنگي ده کرد!

شاياني باسيشه: نه م خهونم دواتر له سه دا سه د (۱۰۰/۱۰۰) هاته دي، چونکه له ماوهي گيراني ييستو دو مانگه (۶۵۹) پوژدها، له لايهن نه ميريکاوه، پينج شوينيان پيکردم، هر کاتيک ده يانبردم بو هر کام له ژوره کانو سهرنج ده دايه: نهو ژور انم دهاتنهو بهرچاو، که له خهونه کهم دا پيان دا گهر ابووم، هر نهو کاتهش دا، له تمعيري خهونه کهم حالي بوومو، زانيم که نهو دلتهنگي هم ياني چي؟ وه نهو ههش حالي بووم که دهر باز کرانيشم هر له لايهن خواي ميهره بانوه بوو، چ له خهونه کهم داو چ له حالتهتي واقعي دواي خهونه کهشم دا.

چونکه پيگومان هوکاره کانيش هر به شيکن له قه دهری خواو، له ژير رکيفي ويستي ره هاو هه کيمانهي خواو کار ده کهن!

ههروه‌ها ئیستاش پاش چاپ^(۱) و بلاوکرانه‌وی - کتیبی یان راستر بلیم:
مه‌وسووعه‌ی: (الإسلام كما يتجلى في كتاب الله عز وجل) - که هیوادارم
که‌لینیک‌ی باش بگریو، خوا هی‌زوپی‌زیکی زوری تی‌بخات، زیاتر له
حیکمه‌تی نه‌و ماوه مانه‌وه‌یهم له زینداند، تی‌گه‌یش‌تووم، چونکه هه‌فته‌یه‌ک
به‌ر له رزگار‌بوونم، له پاک‌نووس کردنی نه‌و کتیبهم بوومه‌وه !

دیاره له چاپ‌یکه‌وتنی‌کیش دا که له‌گه‌لم کړا، وه دهر‌یاره‌ی به‌ندکرام به‌ ناوی:
(نه‌شکه‌نجه‌و زیندان) که ئیستا وه‌ک کتیب، چاپ‌کړاوه^(۲)، باسی نه‌و خه‌ونم کړدوه،
ننجا له‌وباره‌وه هه‌ندی خه‌لک په‌خنه‌و تی‌بینی یان هه‌بوو که گوايه من
قسه‌یه‌کی ناشه‌رعیم کړدوه و قسه‌یه‌کی ناهه‌قم کړدوه ! به‌لام له راستیدا
وانیه، نه‌وه‌تا نه‌و هه‌موو زانایانه‌ی باسم کړدوون، که هی وایان هه‌بووه
گوتوویه‌تی: دوو‌جارو سی‌ جارو، ته‌نانه‌ت هی وایان هه‌یه گوتوویه‌تی: سه‌د
(۱۰۰) جار به خزمه‌ت خوی په‌روه‌ردگار گه‌یش‌تووم له خه‌ون دا !

له کوتایش دا ده‌لیم :

هه‌رکام له (ابن سیرین) له (مُنْتَحَبُ الْكَلَامِ فِي تَفْسِيرِ الْأَحْلَامِ)، وه
(عبد‌الغني النابلسي) له (تعطير الأثام بذكر من رأى ربّه في المنام)، وه (ابن
شاهين) له (الإرشادات في علم العبادات) دا له سه‌ره‌تای کتیبه‌کانیانه‌وه که
هه‌ر سیکیان سه‌ره‌چاوه‌ی مو‌عه‌ته‌به‌رن بو مانا لی‌کدانه‌وه‌ی خه‌ونان، له پیتی هه‌مزه
(أ) دا باسی خه‌ون بینین به‌ خوی بهرزو مهزن و چو‌نیه‌تی ته‌عبیر‌کړدنه‌ویان کړدوه.

(۱) نه‌و کتیبهم له چاپی په‌که‌می دا، به هه‌شت به‌رگو، له ده‌وری (۳۵۰۰) لاپه‌رده‌ا، چاپ‌و
بلاوکر‌ایه‌وه، له سالی (۲۰۱۴) دا.

(۲) هه‌روه‌ها به هه‌ردووک زمانی: عه‌ره‌یی و فارسی‌ش، چاپ و بلاوکر‌اوه‌ته‌وه.

نوه پړوک

لایه پره	بابه ت
۶	پیشکەش بـیـ.
۷	پیشە کی.
۹	ړی خوشکردن .
۱۰	۱/ بوچی له دنیا دا خوا ﷺ نابینین ؟
۱۶	۲/ پیغه مبهري خوا صلی الله علیه وسلم له باره ی دیتنی خواوه، له شهوی میعراج دا، چی فهرمووه ؟
۱۹	۳/ ئایا پیغه مبهري خوا (موحه ممد) صلی الله علیه وسلم له شهوی میعراج دا، خواي بهرزو مهزنی دیوه، یان نا ؟!
۲۵	۴/ یه کده نگی زانایان له سهر نه بینرانی خوا، به چاوی سهر، له دنیا دا.
۳۱	۵/ زانایان یه کده نګن له سهر بینینی خواي په روه ردگار، له رۆژی دوايي دا.
۳۴	۶/ به لګه کانی سه لماندنې بینینی خوا له دواړوژدا، له لایه من ته هلی به هه شته وه.
۴۵	۷/ ئمو زانایانه ی دیکه که ده لّین: خوا ﷺ نابینری، به لګه یان چییه ؟
۵۲	۸/ ئایا ده گوځی خوا ﷺ له خهوندا بینری ؟
۵۳	بینرانی خوا ﷺ له خهون دا، راستیه کی سه لمینراوه

لاپهړه	بابهت
۵۴	۱/ چەند فەرمووده‌یه‌ك له‌باره‌ی بینینی خواوه، له خهون دا.
۶۱	۲/ یه‌كده‌نگی (ا‌جماع)‌ی زانایانی مو‌عت‌به‌ره له‌سه‌ر دیتنی خوا، له خهون دا.
۶۴	۳/ ناوی ژماره‌یه‌ك له زاناو پ‌یشه‌وايان - وه‌ك نموونه - كه خواي بهرزو مه‌زنيان له خهون دا، دیوه.
۷۰	ن‌یوه‌ړوك .

له نړۍ كومه‌ل‌ن‌ي‌ي‌ه‌ك‌ل له‌كشاني

www.alibapir.net

انگلیزي، عربي، لوري

ډا‌گه‌راندني مخكښي ماموستا علي بابا

archive.org/details/alibapir

Alibapir

QR CODE

علي بابا Alibapir

ډا‌گه‌راندني مخكښي ماموستا علي بابا

QR CODE

